

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra biologie

Diplomová práce

**Vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ jako
výchozí místo uplatňování integrace ve ŠVP ZV.**

Jméno a příjmení: Barbora Štempáková

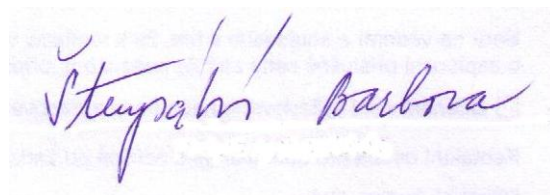
Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1.stupeň ZŠ

Plzeň 2013

Tímto čestně prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím doporučené a uvedené literatury a dalších legálních zdrojů informací.

V Plzni, 28. 6. 2013

A handwritten signature in blue ink on a light blue background. The signature reads "Štempáková Barbora". The first name "Štempáková" is written in a cursive style with a prominent "Š" and "p", and the last name "Barbora" is written in a simpler cursive style.

Barbora Štempáková v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Velice ráda bych tímto poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu Doc. PaedDr. Ladislavu Podroužkovi Ph.D. za otevřenost, vstřícnost, cenné rady a odborné vedení při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a přátelům, kteří měli tu trpělivost a po dobu studia vždy stáli při mně a já měla jejich plnou podporu.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta pedagogická
Katedra biologie
Akademický rok: 2007/2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Barbora ŠTEMPÁKOVÁ**

Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**

Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň ZŠ**

Název tématu: **Vzdělávací oblast "Člověk a jeho svět" jako východisko uplatňování integrace ve ŠVP ZV.**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Sběr a studium literatury

Úvod

1. Možnosti využívání integrace v primární škole podle RVP ZV.
2. Vzdelávací oblast "Člověk a jeho svět" jako koncentrační střed vyučování
3. Vývoj integrování poznatků v předmětech o přírodě a společnosti v české primární škole
4. Rozpracování vybraných témat ze vzdělávací oblasti "Člověk a jeho svět" s maximálním využitím integrování učiva.
 - 4.1. Návrhy zpracování pro ŠVP ZV
 - 4.2. Návrhy materiálů pro využívání integrované výuky

Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- Altmann, A.: Organizační formy výuky biologií. PVVŠ, XXIX, 1976,
Altmann, A.: Srovnávání ve výuce přírodopisu a biologií II. PVVŠ,
XXXV, 1981
Altmann, A.: Přírodniny ve vyučování přírodopisu a biologií. Praha, SPN,
1969
Badegruber, B.: Otevřené vyučování ve 28 krocích. Praha, Portál, 1994
Bennett, J. et al.: Nápady pro přírodovědce. Praha, Portál, 1996
Blížkovský, B.: Celistvé a otevřené pojetí výchovy. Brno, PedF MU, 1994
Byčkovský, P.: Vymezení výukových cílů - předpoklad řízení výuky. Vy-
soká škola, 28, 1980, č.5
Filová, H. et al.: Vybrané kapitoly z obecné didaktiky. Brno, PedF MU,
1996
GFEN: Alternativní didaktické postupy, Praha, UK, 1991
Helus, Z.: Pojetí žáka a perspektivy osobnosti, Praha, SPN, 1982
Horník, F. et al.: Vybrané kapitoly z didaktiky biologie. Praha, SPN, 1988
Houška, T.: Škola jako hra. Praha, Houška, 1993
Kahleová, J. et al.: Přírodověda na pionýrském táboře. Praha, ÚDPNJF,
1984
Kovalíková, S.: Integrovaná tématická výuka. Kroměříž, Spirála, 1995
Kuriacou, Ch.: Klíčové dovednosti učitele. Praha, Portál, 1996
Podroužek, L.: Didaktika prvouky a přírodovědy pro primární školu.,
Dobrá Voda, POLS, 2003
Podroužek, L.: Integrovaná výuka na základní škole. Plzeň, FRAUS, 2002
Průcha, J. et al.: Pedagogický slovník. Praha, Portál, 1995

Vedoucí diplomové práce:

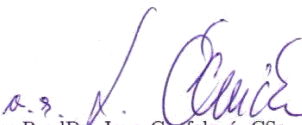
Doc. PaedDr. Ladislav Podroužek, Ph.D.
Katedra biologie

Datum zadání diplomové práce:

7. prosince 2007

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2009

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.

děkanka

Doc. RNDr. Michal Mergl, CSc.

vedoucí katedry

V Plzni dne 31. ledna 2008

Obsah	6
Úvod	7
1. Možnosti využívání integrace v primární škole podle RVP ZV	8
1.1 Integrace	8
1.2 Vymezení pojmů	8
1.3 Formy integrované výuky	10
2. Vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ jako koncentrační střed vyučování	13
3. Vývoj integrování poznatků v předmětech o přírodě a společnosti v české primární škole	16
4. Rozpracování vybraných témat ze vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ s maximálním využitím integrování učiva	21
4.1 Návrhy zpracování pro ŠVP ZV	21
4.2 Návrhy materiálů pro využívání integrované výuky	50
Závěr	77
Résumé	78
Resume (English)	79
Seznam použité literatury	80

Úvod

Tématem mé práce je „Vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ jako východisko uplatňování integrace ve Školním vzdělávacím programu pro základní vzdělávání“.

V první části je mým hlavním cílem nastínit základní principy integrované výuky a popsat vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“, zvláště pak její obsah, ze kterého vyplývá i následné rozpracování témat.

Pro naplnění tohoto cíle je nutné zabývat se také vývojem integrovaných poznatků v předmětech o přírodě a společnosti v české primární škole, který vyústil v současné době v Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání.

Ve druhé části je mým cílem rozpracovat vybraná témata ze vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ s maximálním využitím integrovaného učiva. Nabídnout zde návrhy celoročních integrovaných témat a jejich možnosti rozpracování v ŠVP ZV. Následně ukázat některé konkrétní materiály s využitím integrované výuky z jednotlivých témat této oblasti v podobě pracovních listů.

Cílem oblasti „Člověk a jeho svět“ je naučit žáky pozorovat věci a děje kolem nich, zjišťovat a uvědomovat si souvislosti a vzájemné vztahy mezi nimi, utvořit si tak ucelený obraz našeho světa. Integrovaní učiva je způsob jak tohoto cíle dosáhnout.

1. Možnosti využívání integrace v primární škole podle RVP ZV

1.1. Integrace

Při integraci jakéhokoliv učiva do ostatních předmětů bychom měli brát zřetel především na specifické potřeby žáka, tedy na odlišnosti mezi jednotlivými žáky. Každý žák je v tomto ohledu jedinečný a každý žák potřebuje své vlastní tempo. Učivo by mělo být zaměřeno na rozvoj emocionální, sociální, na rozvoj poznávacích schopností a dovedností žáků. Případné nedostatky bychom měli být schopni v krátkém časovém úseku odstranit a tím žákovi dopomoci. V této kapitole předkládám nejen definici pojmu integrace, ale také možnosti jak s integrací pracovat a jak jí využít. V primární škole můžeme integraci pojmut formou integrovaného tématu, integrovaného vyučování, integrovaného předmětu či integrovaného dne. Časová dotace pro integrované vyučování může být rozdílná, jednodenní, týdenní, měsíční či roční. Záleží na výběru učiva a na možnostech učitele či školy.

1.2. Vymezení pojmů

Integrace

Dle Aleny Rakoušové je pojem integrace vzájemným pronikáním a spojováním obsahu předmětů vytvořených z reálných věd v nový funkční a těsnější vzdělávací obsah a tím, sleduje cíle všech těchto předmětů.¹ Jde tedy o spojování a prolínání jednoho předmětu do druhého, tím lze zahrnout několik předmětů různých věd a sledovat všechny jejich cíle najednou. Tím pádem můžeme formovat nový cíl, vztahující se k danému integrovanému celku. Tím můžeme nastínit rozdíl mezi integrací a mezipředmětovými vztahy, kde se neobjeví jen jeden cíl. Jde tedy o záměrné vytváření vzájemných vztahů mezi poznatky a vědomé přecházení mezi jednotlivými předměty, kdy je potřeba vyřešit problém a získat maximum informací a zkušeností.

¹ Rakoušová, A.: Integrace obsahu vyučování. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2529-1. s.15

Integrované vyučování

Díky integrovanému vyučování lze propojovat jednotlivé vyučovací předměty právě v primární škole, kdy se snažíme oprostit od klasického vyučování především tzv. „biflování“. Učitel by neměl být pouhým informátorem, ale dle mého názoru, jakým si mostem mezi informací, předáním a pochopením a následným využitím samotnými žáky.

Integrované vzdělávání

Popisuje přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol.² Naším cílem by mělo být poskytnutí dostatečných informací a poznatků nejen žákům v běžné základní škole, ale i žákům s jakýmkoliv zdravotním postižením. Pokud jsou handicapovaní žáci integrováni mezi zdravé vrstevníky, pak je třeba respektovat jejich specifické potřeby.

Integrovaní předmětů

Předměty prvouka, přírodověda a vlastivěda, které byly po dlouhá léta samostatnými předměty se samostatnými vzdělávacími osnovami, se v nedávné době integrovali do RVP ZV jako vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, ze které se při tvoření vzdělávacích plánů vychází. Tím jsme osvobozeni od škatulkování jednotlivých předmětů. A dává nám to možnost nechat na posouzení každého školského zařízení či učitele zda pojme výuku tradičně, tedy v podobě tří předmětů či podle RVP ZV jako jednu prolínající se oblast. Ve stejném duchu jsou v současné době zpracovávány i učebnice a pracovní sešity na našem trhu.

Integrovaní témat

Integrovaná tematická výuka by měla respektovat inteligenční rozdílnost u dětí. Vytvořit dostatečný prostor pro rozvoj všech žáků při plnění jednotlivých úkolů, stejně tak při objevování nových informací a poznatků. Děti se seznamují s novou látkou za

² Šimíčková, H.: Prvky integrovaného vyučování v primární škole. Ostrava: OU PF, 2003. ISBN 80-7042-2963-3, s.41

pomoci různých her, cvičení, úkolů, kdy můžeme využít skupinové práce, práce ve dvojicích, kdy je předpoklad, že žák pomáhá žákovi. Při výběru tématu dbáme na to, aby bylo přiměřené vývoji a věku dítěte, abychom měli k dispozici vhodné prostředky, podněty a efektivně jsme využili věnovaný čas. Důležitá je správná volba tématu, které se může stát pro děti dostatečnou motivací pro další učení. Vycházíme ze skutečného života, z reálného světa dítěte, ze situací, do kterých se žák dostává nebo se kterými se může setkat. Při výběru postupů a metod bychom měli přemýšlet i nad tím, zda dáváme svým žákům možnost volby, aby danou učební látku mohli uchopit svým vlastním jedinečným způsobem. Tak aby ve výuce nepřevažoval výklad a vysvětlování, ale více času se věnovalo prozkoumávání a objevování skutečností. Při hodnocení žáka nevycházíme jen z kontroly naučených vědomostí, ale především z faktu, jak byl schopen dané téma uchopit, jak pracoval s nabídnutými informacemi a zda celý problém pochopil a umí ho využít v běžném životě. V neposlední řadě bychom měli do hodnocení zahrnout, jakým způsobem byl schopen kooperativy ve skupině či dvojici.

Integrované dny

V žádném případě není nutností, aby integrování předmětů probíhalo pouze v rámci třídy nebo ročníku, ale lze využít prolínání mezi jednotlivými ročníky, kdy starší žáci již osvojené učivo ukazují a vštěpují žákům mladších ročníků. Pak tedy můžeme uspořádat integrovaný den, kdy celá škola, všechny ročníky, se věnují jednomu společnému tématu a v rámci svých zkušeností na tomto tématu pracují. Následně si předávají informace o výsledcích svého počínání. Tuto variantu vidím jako přínosnou, jak z pohledu učitele, tak z pohledu žáka.

1.3. Formy integrované výuky

Integrovanou výuku můžeme rozdělit na výuku v širším slova smyslu a v užším slova smyslu. Výuku v širším slova smyslu pak chápeme jako způsob propojení různých oborů, kde je naším cílem vytvořit integrovaný učební předmět. Výuku v užším slova smyslu můžeme chápat jako soubor učebních témat, které řadíme do samostatných předmětů.³

³ Podroužek, L.: Integrovaná výuka na základní škole. Plzeň: Fraus, 2002. ISBN 80-7238-157-1, s.42

Integrace může být označována jako vnější a vnitřní.

Vnější integrace:

1. Konsolidace učiva - tedy spojování nebo sjednocování obsahu různých předmětů do jednoho samostatného předmětu nebo vzdělávací oblasti. Tohoto spojení se využívá z větší části jen u oboustranných mezipředmětových vazeb. Například v RVP ZV spojení předmětů prvouka, přírodověda a vlastivěda do jedné vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.⁴
2. Komasače učiva – chápeme jako stupňovitou formu konsolidace, která může být realizována tematickými projekty v jednotlivých předmětech, kdy se dané téma intenzivně probírá v delším časovém období na úkor ostatních předmětů. Například týdenní tematický projekt Lidské tělo v 5. ročníku základní školy, kdy se většinu vyučovacích hodin věnujeme tomuto tématu z oblasti Člověk a jeho svět a ostatní předměty nám jen doplňují obsah vyučování v rámci tématu.⁵

Vnitřní integrace:

1. Koncentrace učiva – může být buď částečná, nebo úplná. U úplné koncentrace se snažíme hledat základní předmět – tedy střed vyučování kolem, kterého se koncentrují ostatní předměty.⁵ U částečné koncentrace můžeme využít opakování učiva ve spirále.⁶ Při koncentrovaném učení dochází k soustředění se na určitý problém a řešení určitého problému současně z různých hledisek jednotlivých oborů tak, aby nám umožnil různé pohledy na daný problém, který lze spojit do jednoho celku.⁴ Například projekt Voda brán z hlediska přírodovědy, vlastivědy, výtvarné výchovy. Jde tedy především o výběr z obsahu⁵ tradičních učebních předmětů, aby se jednotlivé předměty vzájemně prolínaly, zasahovaly jeden do druhého a vytvořily komplexní obraz daného problému.

⁴ Babiaková, S., Kratochvílová, J. a kol.: Obsahová integrácia v elementárnej a predškolskej edukácii. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2009. ISBN 978-80-8083-754-9, s.33

⁵ Rakoušová, A.: Integrace obsahu vyučování. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2529-1, s. 18, 19

⁶ Podroužek, L.: Integrovaná výuka na základní škole. Plzeň: Fraus, 2002. ISBN 80-7238-157-1, s.43

Vzhledem k mým zkušenostem ve výuce si troufám tvrdit, že koncentrace učiva je velice vhodnou formou pro výuku žáků na prvním stupni základní školy, protože si daný problém mohou v určitém časovém úseku probádat ze všech možných stran a dané téma tak lépe uchopit. Tato forma bývá dynamická, žáci jsou aktivní „hráči“ a nejen pozorovateli a ne posluchači. Tím dochází k lepšímu zapamatování učiva.

2. Koordinace učiva - je založena na principu mezipředmětových vztahů, tedy využívání a aplikování obsahu nebo formy jednoho předmětu druhým.⁷ Například vlastivědné učivo Období husitských válek a četba v českém jazyce o tomto období v článku Doba husitských válek – vláda Jiřího z Poděbrad od M. Bělohlávka.

⁷ Babiaková, S., Kratochvílová, J. a kol.: Obsahová integrácia v elementárnej a predškolskej edukácii. Bánská Bystrica: Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2009. ISBN 978-80-8083-754-9, s.33

2. Vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ jako koncentrační střed vyučování

Na základě předchozího rozdělení forem integrace dle A. Rakušánové je právě vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“, ať už pojata jako jeden nebo více předmětů, nejvhodnější k využití jejího vzdělávacího obsahu a učiva k vnitřní integraci.

V následující části kapitoly popisují tuto oblast podle charakteristiky dané v publikaci od kolektivu autorů „Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání“, který byl vydán v Praze VÚP 2003.

Vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ je v RVP ZV jedinou vzdělávací oblastí, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základní školy a to pro 1. i 2. období. Tato oblast zahrnuje mnoho témat týkajících se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, techniky a zdraví. Nabízí žákům pohled do historie i současnosti, směřuje k dovednostem pro praktický život. Učí žáky pozorovat věci a děje kolem nás, zjišťovat jejich vzájemné vztahy a souvislosti a utváří tak jejich ucelený pohled na svět. Vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ svým širokým záběrem také připravuje základy pro specializovanější výuku v dalších vzdělávacích oblastech, které jsou koncipovány pro 2. stupeň základního vzdělávání. Samotná oblast vznikla integrací původních vyučovacích předmětů, kterými byly prvouka, přírodověda a vlastivěda.

Oblast je rozčleněna na tematické okruhy: Místo kde žijeme, Lidé kolem nás, Lidé a čas, Rozmanitost neživé a živé přírody, ochrana přírody, Člověk a jeho zdraví.

V tematickém okruhu „Místo, kde žijeme“ se žáci učí na základě poznávání svého okolí chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci i ve společnosti. Důraz je kladen na regionální zajímavosti a zvyklosti, podporován vlastními zkušenostmi žáků. Činnosti a úkoly žáků by v nich měly probudit kladný vztah k místu bydliště a postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.

V tematickém okruhu „Lidé kolem nás“ je kladen důraz na základy vhodného chování, význam a podstatu tolerance a solidarity. Žáci zde poznávají různé kultury a zvyklosti. Zároveň je v tomto okruhu i prostor pro seznámení žáků s globálními problémy přírodního prostředí.

Dalším tematickým okruhem je „Lidé a čas“, ve kterém se žáci učí orientovat v dějinách a v čase. Opět nejprve v užším kontextu rodiny, později jak regionální historii, tak historii vlasti.

Jedním z nejobsáhlejších okruhů je tematický okruh „Rozmanitosti živé a neživé přírody, ochrana přírody“. Žáci zde poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, kde vznikl a rozvíjí se život. Poznávají velkou rozmanitost živé a neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk velmi snadno narušit a těžko obnovovat. Na základě praktického pozorování okolní krajiny a dalších informací se žáci učí hledat důkazy o proměnách přírody, učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět ke zlepšení životního prostředí.

Pátým vzdělávacím okruhem je „Člověk a výchova ke zdraví“. Žáci v něm poznávají člověka a sebe sama jakou živou bytost, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Získávají základní poučení o bezpečném chování, o zdraví a zdravotní prevenci. Vhodné je vytváření různých modelových situací a na jejich základě docházet k poznání, že zdraví je nejcennější hodnota v životě člověka.

Pro celou vzdělávací oblast určuje RVP ZV minimální časovou dotaci celkem 12 hodin týdně pro 1. až 5. ročník ZŠ.

Vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ se díky své rozmanitosti nabízí jako koncentrační střed vyučování. Učitel má možnost dané tematické okruhy rozpracovat tak, aby vytvořily jakési emoční jádro vyučování. Předchozí zvládnutí trivia zde funguje jako nástroj pro rozvoj dalšího poznání dítěte. Uváděná vzdělávací oblast (její jednotlivé okruhy) může tvořit základní materiál pro tvorbu školního vzdělávacího programu pro první dvě období základního vzdělávání. Učitelům se nabízí vycházet z těchto okruhů a na ně „přibalovat“ obsahy dalších vzdělávacích oblastí. Jednoduchým příkladem může být např. získávání čtenářských dovedností na textu o rodině a rodinných příslušnících.

Zároveň je možné vnitřně integrovat jednotlivá témata. RVP ZV pevně nestanovuje období školního roku dokonce ani ročník pro dané téma. Oblast Člověk a jeho svět je

pouze rozdělena do dvou období. Je jen na osobnosti pedagoga a jeho schopnostech při didaktické transformaci, kdy a do jaké hloubky se bude učivu věnovat. Často učitelé, stejně jako mnohé učebnice, spojují a vytváří okruhy pojaté fenologicky, tedy na základě střídání ročních období. Jiným ale stejně častým pojetí přírodovědy je podle ekosystémů. Závazné jsou samozřejmě očekávané výstupy, tedy to, co by za tři stanovená období (na konci 3. a 5. ročníku) měl žák znát a umět.

3. Vývoj integrování poznatků v předmětech o přírodě a společnosti v české primární škole

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, ze které v této práci vycházím jako z východiska uplatňování integrace ve ŠVP ZV, prošla během historie značným vývojem. Stejně tak integrování poznatků v předmětech o přírodě a společnosti v české primární škole doznalo značných změn. V průběhu let se ukazovalo jako nezbytné přijít na takovou formu výuky, která co nejjednodušším způsobem žákům ukáže a osvětlí vše, co se týká poznávání okolního světa. Také názvy předmětů s podobným obsahem, tedy předměty o přírodě a společnosti, se během let měnily. Dokonce dnešní systém RVP ZV nabízí školám možnost volby názvu předmětů z dané oblasti, při dodržení obsahu vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.

Zásadním obdobím v problematice možnosti využití integrování poznatků v předmětech o přírodě a společnosti je bezpochyby 20. století. Podrobný popis historického vývoje přírodovědných předmětů a jejich integrace v české primární škole nalezneme v práci L. Podroužka (2002). V této kapitole z jeho analýzy vycházím.

Významnou osobností zabývající se prvoukou byl Josef Tůma a jeho dílo „Vyučování prvouce na školách venkovských“. Z této knihy se vycházelo při výuce předmětů o přírodě a společnosti až do 30. let 20. století. Základní myšlenkou této práce byla individualizace, výuka v přírodě a uspořádání učiva tak, aby odpovídalo potřebám školy, zařazování umělecké výchovy (kreslení, ruční práce, zpěv) do prvouky. Snažil se o využití názorů ve výuce a vycházel především z dětské zkušenosti a přirozenosti.⁸

Rok 1915 přichází s novými učebními osnovami s názvem „Osnovy učebné pro školy obecné s českým jazykem vyučovacím v Království českém“. V těchto osnovách se integrace projevuje ve sloučení poznatků z různých vědních oborů do jednoho předmětu. Tehdejší předmět Prvouka vycházel z původní Tůmovy předlohy a byl integrován do mateřského jazyka. Do národní školy byl zaveden dále samostatný předmět „Vlastivěda“, zahrnující učivo zeměpisu, dějepisu, přírodovědy a fyziky. U obou těchto předmětů nebyl

⁸ Podroužek, L.: Úvod do didaktiky prvouky a přírodovědy pro primární školu. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-45-7 s. 21, 22

pevně stanoven obsah učiva. Učivo se ale vždy týkalo především místního regionu.

20. léta 20. století byla v českém školství ovlivněna Josefem Peškem, zastáncem výuky vlastivědy tak, aby vycházela z prostředí našeho států. Propagoval integraci zeměpisného, dějepisného, přírodovědného a fyzikálního učiva v jednom předmětu. Hlavním cílem bylo seznámit žáky s životem domova a vlasti.⁹

Na začátku 20. století ovlivňovalo, vzhledem k historickému vývoji, české školství zejména školství rakouské a německé. Toto období lze považovat za začátek moderního přírodovědného vzdělávání. V roce 1930 vyšly „Normální učební osnovy pro školy obecné“, které stanovovaly minimum učební látky, která se postupně rozšiřovala na základě možností a zájmů žáků. Tyto osnovy měly za úkol sjednotit předměty o společnosti a přírodě v českých školách. Jejich obsah byl rozdělen do tří předmětů – prvouka, vlastivěda a občanská nauka a výchova. Z pedagogického hlediska bylo důležité kladení důrazu na činnost žáků, která vycházela z daltonského plánu činné školy. Obsah vycházel z věcí, které jsou dítěti blízké, známé, milé. Věci z okolí jeho domova. Tento přístup umožňoval soustředit učivo různých předmětů okolo na nižším stupni prvouky, na středním stupni vlastivědy a na vyšším stupni občanské nauky a výchově. Tyto předměty se tak staly středem vyučování ve škole. Učivo bylo žáků předkládáno v ucelených a jim přirozených celcích. Autoři osnov byli ovlivněni tzv. sceleným vyučováním, které se využívalo právě v rakouských a německých školách.

Přes jisté klady tohoto zpracování osnov, hlavně v oblasti forem, nebylo pojetí prvouky v praxi přijato kladně. Důvodem bylo nepřesné a velice obecné pojetí obsahu, které nejvíce kritizoval Norbert Černý. Ten je také autorem nových osnov z roku 1933, tzv. „Definitivní učební osnovy pro obecné školy“. V prvouce došlo k určité redukci učiva, které bylo konkrétně rozpracováno do jednotlivých ročníků. Prvouka měla opět tvořit koncentrační bod vyučování, ve kterém by se uplatňoval princip globalisty ve škole a princip činné školy. Vyučování by bylo uceleným celkem bez nutnosti rozvrhu hodin. Takové tzv. sjednocené vyučování mohlo být v praxi vyústěním nových osnov jen za předpokladu, konkrétního schválení školního inspektora.

⁹ Podroužek, L.: Úvod do didaktiky prvouky a přírodovědy pro primární školu. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-45-7, s. 23

Ve 40. letech 20. století se objevují pokusy zavést do vyučování projektové metody. Projektové vyučování je založeno na řešení komplexních teoretických nebo praktických problémů na základě aktivní činnosti žáka. Idea projektového vyučování byla rozvinuta již na počátku 20. století známým představitelem americké pragmatické pedagogiky J. Deweyem a W. H. Kilpatrickem jako prostředek demokratizace a humanizace vyučování školy.¹⁰ V českých podmínkách se projektové metodě věnoval v publikaci z roku 1941 „Projektová metoda v prvoučném vyučování“ Hynek Kohoutek. Důraz zde klade na nový přístup k vyučování, který má být postaven na zájmu, zkušenosti a činnostech dítěte. Prvouka je podle Kohoutka předmětem, který jde spojovat s ostatními předměty tak, že prvouka vytváří střed vyučování v obecné škole. Učitel by měl najít vzájemnou závislost a vztahy mezi předměty.

Snahy o integrování učiva v přírodovědných předmětech byly potlačeny politickým vývojem země po roce 1948, kdy se české školství obrátilo směrem na východ a nechalo se inspirovat systémem a osnovami sovětského školství. To vedlo k tomu, že se prvouka a vlastivěda zařadila mezi tzv. přežitky buržoazní výchovy. V nových osnovách jsou tyto předměty pojaty jako nedůležité a staly se součástí jiných předmětů, hlavně mateřského jazyka. Jednotlivá témata se tak využívala pro získání čtenářských dovedností. Výběr témat byl často ovlivněn ideologicky. Například dějepisné učivo ve třetím ročníku a jeho téma „Poznat, jak žili naši dělníci rolníci před osvobozením naší vlasti Sovětskou armádou, poznávat jejich boj proti vykořisťovatelům a utlačovatelům za vedení Klementa Gotwalda a Antonína Zápotockého“ nebo přírodovědné učivo „Obraz života JZD“¹¹

Ideologicky ovlivněné byly i osnovy z roku 1960 tehdy pro základní devítileté školy. Zde se věcné učení, ve kterém se skrývala témata o přírodě a společnosti, vyčlenilo alespoň ve 3. až 5. ročníku. Vznikl tak samostatný předmět vlastivěda, který už nebyl součástí mateřského jazyka. V praxi se uplatňovaly metody popisu a pasivního pozorování, což vedlo k charakteru pamětného učení. Tento fakt ještě utvrdila metodická příručka pro učitele, která nadále kladla hlavní důraz na jazykové vybavení žáků. Bylo ale patrné, že takové pojetí přírodovědných předmětů je nedostačující. To potvrdila i studie

¹⁰ Skalková, J.: Obecná didaktika. Praha: Grada, 2007 ISBN 978-80-247-1821-7, s. 234

¹¹ Podroužek, L.: Integrovaná výuka na základní škole. Plzeň: Fraus, 2002. ISBN 80-7238-157-1, s.76

Výzkumného ústavu pedagogického v Praze z roku 1969. Na základě výsledků této studie byl rozpracován „Návrh učebního plánu“, který poukázal na důležitost propojení školy se životem, na potřebu aktivního učení při využívání zájmů a možnostech žáků. Důraz byl kladen i na obsah jednotlivých předmětů a na integraci vzdělávacího obsahu. Z tohoto návrhu vycházel dokument „Další rozvoj československé výchovně vzdělávací soustavy“ z roku 1976. I zde jsou předměty o přírodě a společnosti značně ideologické, ale změnily se metody práce. Žák měl být vtažen do situací, kde se učil zvládat různé role, prožívat situaci a tím rozvíjet celou svou osobnost. Využívala se didaktická hra, skupinová práce, pozorování, pokus a manipulace s věcmi a jevy. Obsah předmětů nebyl konkrétně rozpracován.

Na problémy týkající se prvouky upozornil v roce 1987 Ladislav Zelina. Ten vidí prvouku jako významný předmět, díky kterému se žáci dozvídají poznatky z oblasti přírody a společnosti, které jsou nezbytnou součástí života žáka, aby se uměl orientovat v prostředí a dokázal chápat okolní svět a sebe v něm. Díky prvouce je žákům poskytnuto velké množství poznatků z různých vědních oborů. Proto můžeme tvrdit, že prvouka má charakter integrovaného vyučovacího předmětu. L. Zelina chápal poznatky jako systém čtyř základních subsystémů – biologický, geografický, historický a sociologický. Tyto subsystémy mají mezi sebou vazby, které je dobré ve vyučování využít. Navzájem se v mnohých tématech prolínají a doplňují. Jeho návrh nebyl zapsán jako doporučení v žádné z metodických příruček, takže se stal jen jednou z možností.

Po revoluci v roce 1989 se české školství otevřelo novým možnostem v podobě nových vzdělávacích programů. Vedle základních škol vznikaly školy obecné a národní, každá se svým vlastním pojetím výuky a vlastní koncepcí. Za zmínku jistě stojí pojetí prvouky v programu „Základní škola“, kde hlavní myšlenkou bylo, aby obsahový rámec a jeho konečnou podobu vytvářel sám vyučující podle toho, jaké podmínky škola má, na jaké úrovni jsou žáci a také s přihlédnutím k jejich zájmům. Více možností k integraci přírodovědného učiva nabízel program „Národní škola“, v něm se využívá projektová metoda a výuka v blocích. Obsah učiva byl dán společně s výstupy pro jednotlivé ročníky (1. - 3. ročník). Učitel si sám mohl zvolit časovou dotaci na projekt či téma, podle toho jaké cíle si vytyčil. Předmět přírodověda navazuje na prvouku v předešlých ročnících a je tvořena dvěma částmi – základní a nadstavbovou. I zde se využívá projektové výuky.

Ačkoliv se předměty přírodověda a vlastivěda vyučovaly v programu „Obecná škola“ odděleně, využívaly se v nich mezipředmětové vztahy a souvislosti.

V současné době se přistoupilo k výuce dle Rámcově vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV). Již z názvu vyplývá, že obsah učiva je dán jen rámcově okrajově a je tedy na učitelích, jak učivo zpracují do svých ročních tematických plánů. Nejsou omezeni striktně danými metodickými příručkami a záleží jen na jejich schopnostech, jak učivo uchopí a didakticky zpracují. Jaké formy a metody k tomu zvolí. Úspěšnost tohoto programu ukáže čas.

4. Rozpracování vybraných témat ze vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ s maximálním využitím integrování učiva

V následující kapitole jsem zpracovala témata ze vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ s maximálním využitím integrovaného učiva tak, jak by mohly být zpracovány ve Školním vzdělávacím programu. Vycházela jsem z obsahu učiva tří vzdělávacích oblastí RVP ZV – z oblasti „Člověk a jeho svět“, „Matematika a její aplikace“ a „Jazyk a jazyková komunikace“ respektive z její části „Český jazyk a literatura“.

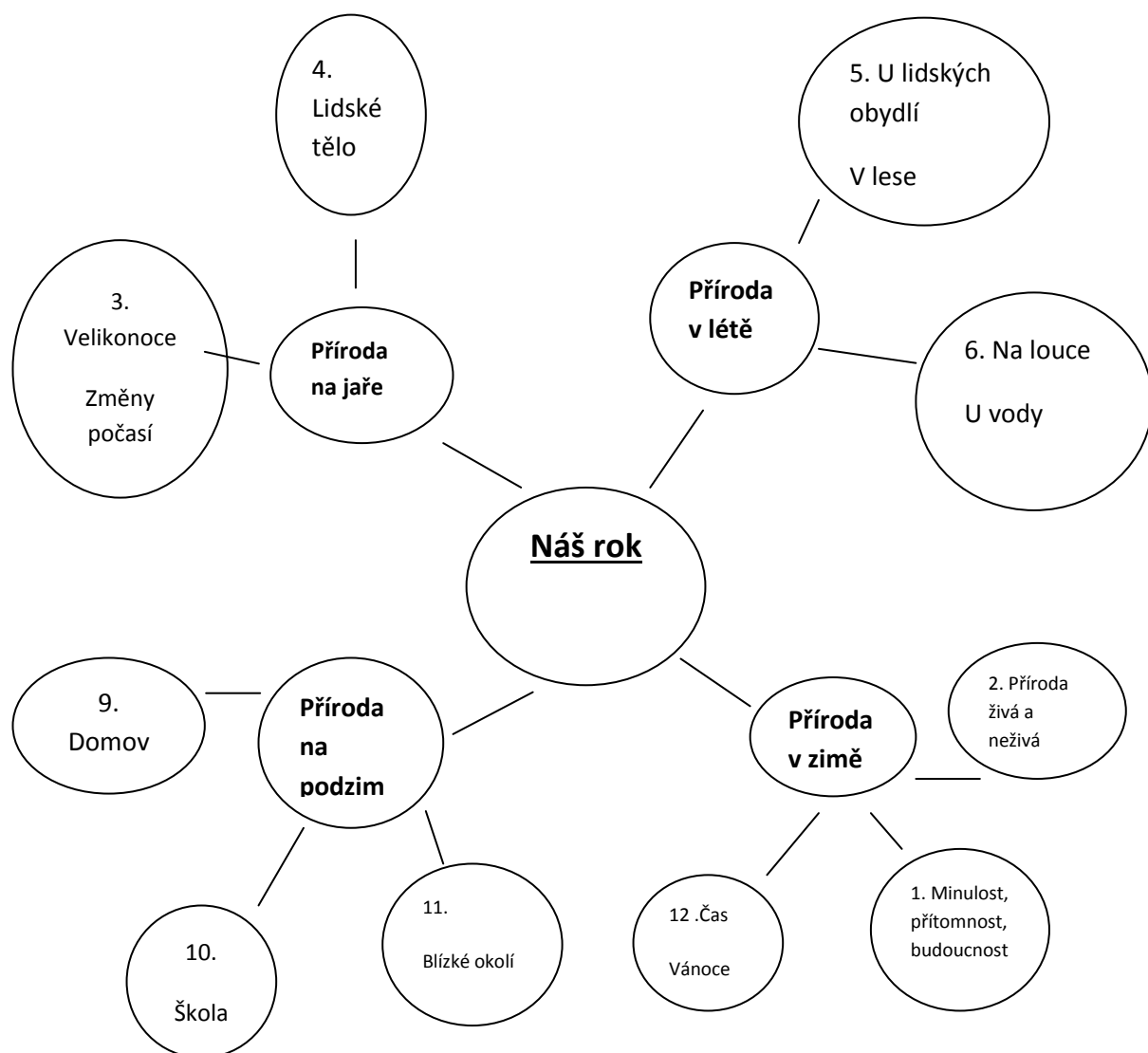
4.1 Návrhy zpracování pro ŠVP ZV

Nejprve jsou rozpracována témata pouze z oblasti „Člověk a jeho svět“ s využitím pojmových map. Následuje tabulka ukazující obsah učiva ve stejném časovém rozmezí z ostatních dvou neméně důležitých oblastí.

Oblast „Český jazyk a literatura“ jsem vynechala v 1. ročníku. Tato vzdělávací oblast se zde dá integrovat jedině v případě využití globální metody čtení, popřípadě až v momentě, kdy žáci zvládnou číst i psát. Do té doby je, z mého pohledu, nutné vyučovat předmět český jazyk samostatně. Integrovat jen některé jeho části. Bohužel s globální metodou čtení nemám osobně dostatečné zkušenosti.

V návrzích se také objevují integrované dny. U nich můžeme vycházet z témat jednotlivých oblastí, ze zájmů žáků nebo z průřezových témat, které jsou povinnou součástí základního vzdělávání. Zvláště podtémata průřezových témat „Environmentální výchova“ a „Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech“ jsou snadno zařaditelná do oblasti „Člověk a jeho svět“ a mnohé i korespondují s obsahem této oblasti.

Návrh integrovaných témat v 1. ročníku primární školy

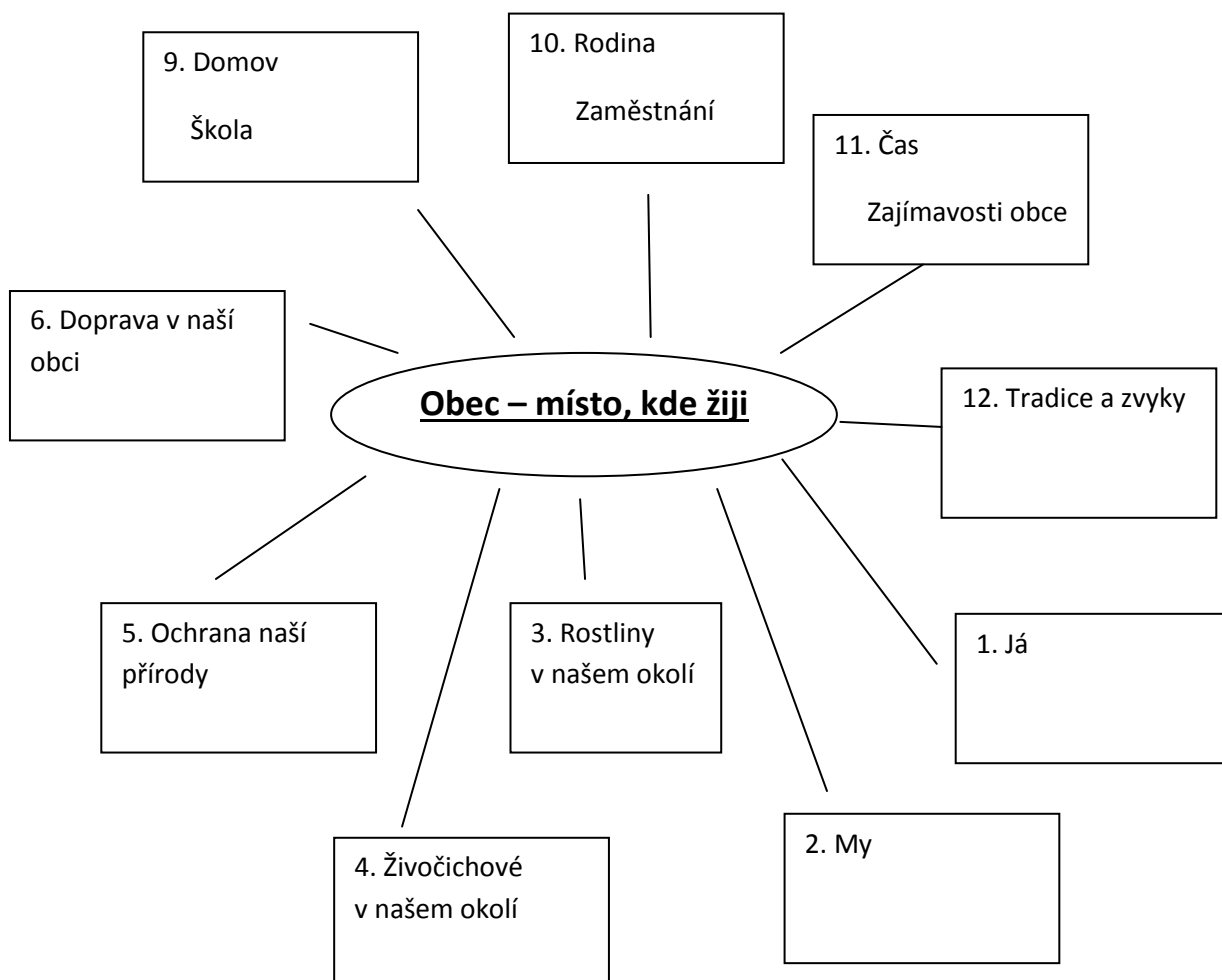

V každém období (čtvrtletí) jeden tematický den na téma ročního období a jeho typických změn v přírodě (Podzim, Zima, Jaro, Léto).

Návrh celoročního integrování témat z vybraných oblastí pro 1. ročník ZŠ

<u>Měsíční témata a podtémata</u>	<u>Integrace matematiky</u>
9. Domov. Já. Bydliště. Rodina. Členové rodiny.	Pojmy: před, za, hned před, hned za.
10. Škola. Školák. Cesta do školy. Jsem chodec.	Pojmy: více, méně, rovno. Numerace po jedné – vzestupně i sestupně.
11. Blízké okolí. Lidé kolem nás. Povolání. Naš volný čas.	Čtení a zápis čísel 0 -20. Číselná osa. Základní útvary v rovině.
12. Čas. Den. Týden. Měsíc. Rok. Vánoce.	Čtení matematických zápisů. Základní útvary v rovině.
1. Minulost, přítomnost a budoucnost. Jaký jsem byl. Jaký jsem. Jaký budu. Určování času.	Matematické operace – sčítání v oboru 0 – 20 bez přechodu přes desítku. Slovní úlohy.
2. Příroda. Živá příroda, kterou znám. Neživá příroda kolem nás. Věci, co vyrobili lidé.	Matematické operace – odčítání v oboru 0 – 20 bez přechodu přes desítku. Útvary kolem nás.
3. Počasí. Někdy svítí slunce, jindy zase prší. Roční období. Velikonoce.	Odhadování množství. Slovní úlohy.
4. Lidské tělo. To jsem já. Pečujeme o zdraví. 1. pomoc.	Sčítání a odčítání v oboru 0 – 20. Modelování osvojených geometrických útvarů.
5. Živočichové a rostliny u lidských obydlí. Hospodářská zvířata. Naši mazlíčci. Živočichové a rostliny v lese.	Slovní úlohy.
6. Živočichové a rostliny ve vodě a u ní. Louka.	Slovní úlohy. Sčítání a odčítání.

Návrh integrovaných témat ve 2. ročníku primární školy

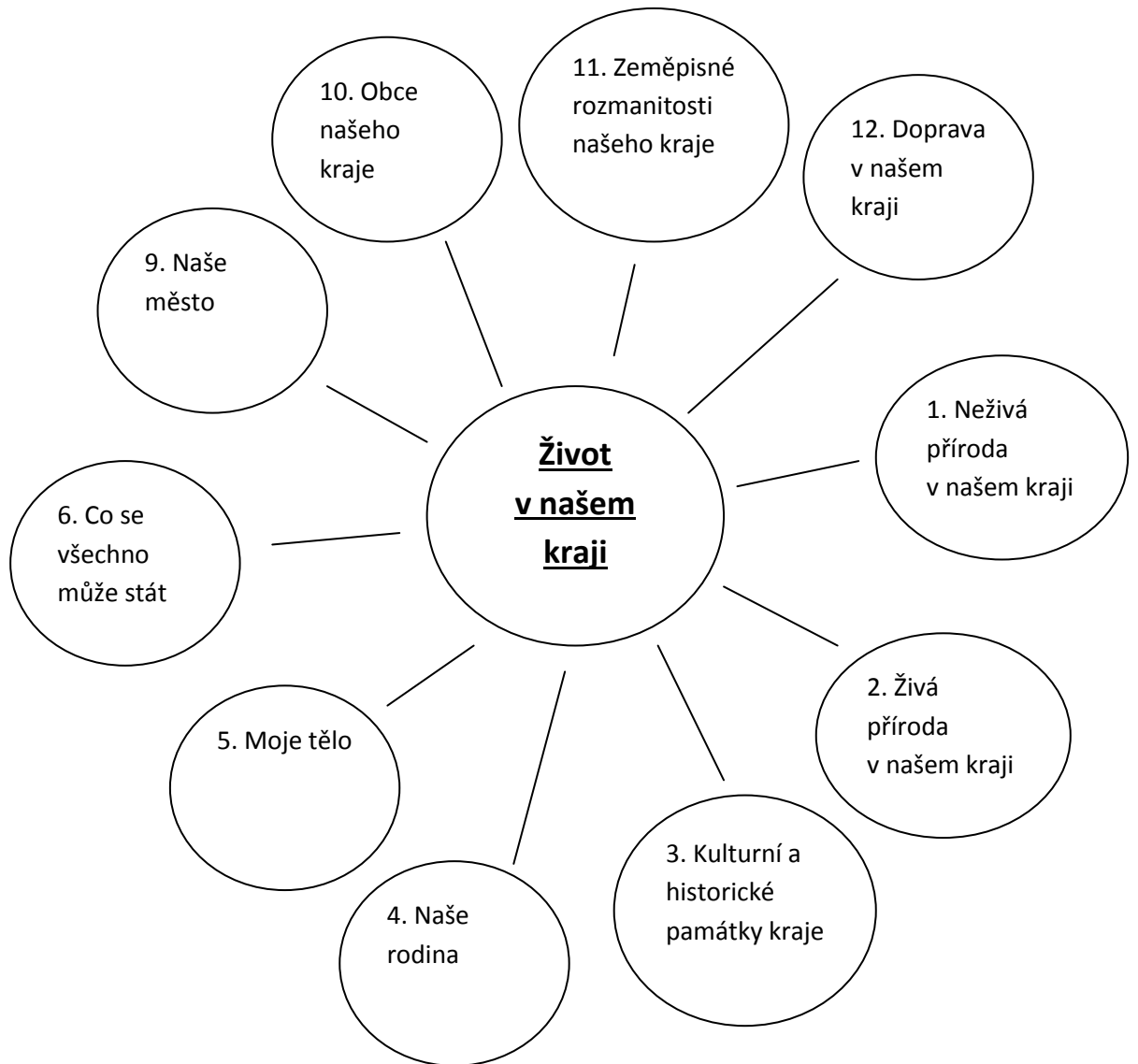
I ve druhém ročníku integrovaný tematický den Roční období s vycházkou po okolí.

Návrh celoročního integrování témat z vybraných oblastí pro 2. ročník ZŠ

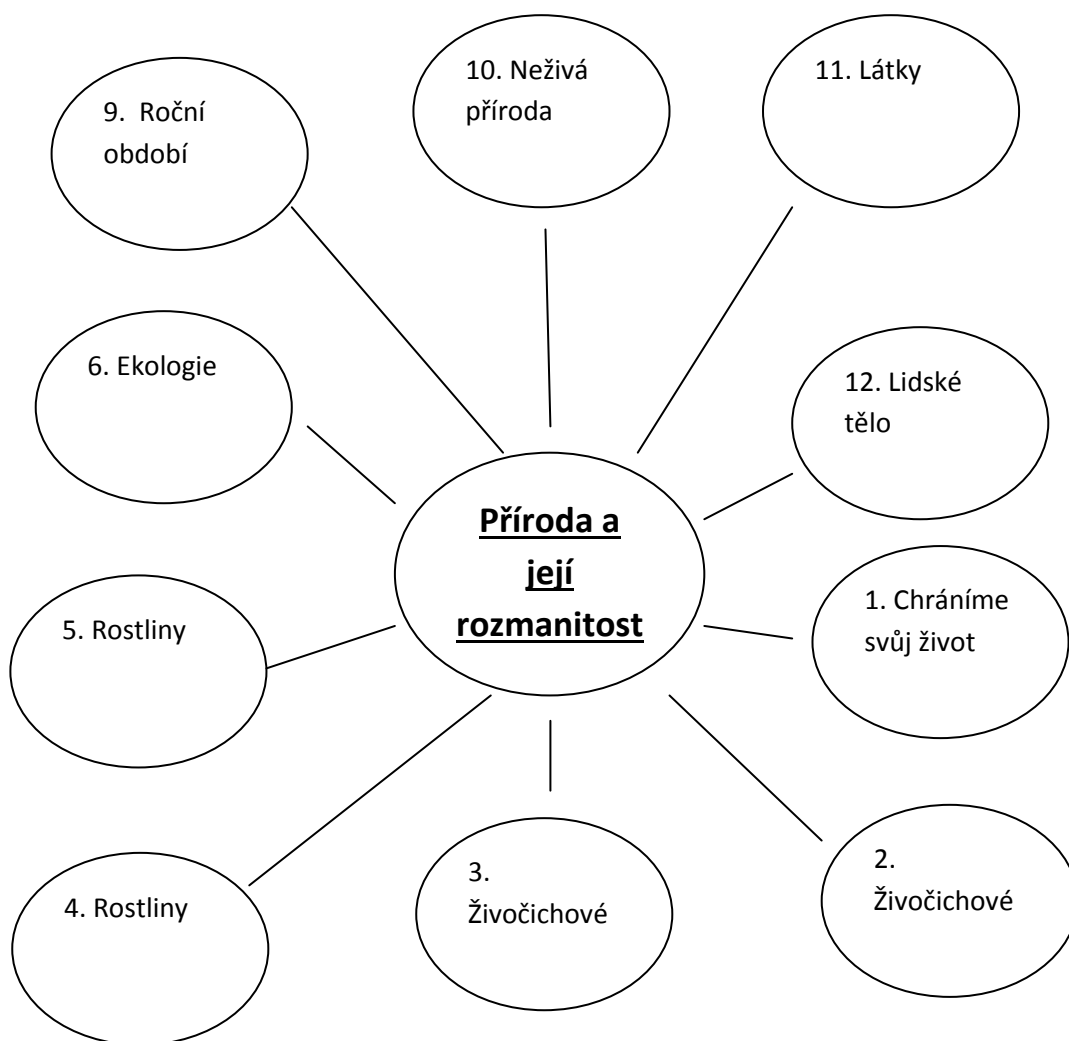
<u>Měsíční témata a podtémata</u>	<u>Matematika</u>	<u>Český jazyk</u>
9. Domov. Orientace v místě bydliště. Škola a její okolí.	Sčítání a odčítání v oboru 0 – 20. Slovní úlohy.	Správné tvary písmen a číslic.
10. Rodina. Moje rodina v našem městě. Povolání v našem městě.	Sčítání a odčítání v oboru 0 – 20 s přechodem přes desítku. Druhy čar.	Samohlásky – krátké a dlouhé. Ů,ů. Dvojhásky. Vlastní jména.
11. Obec a její historie, kultura a zajímavosti. Významné památky. Pověsti. Čas a roční období.	Posloupnost čísel 0 – 100. Přímka. Orientace v čase.	Slabiky – dě, tě, pě, vě, mě. Vlastní jména.
12. Tradice a zvyky v našem městě.	Porovnávání čísel 0 – 100. Bod.	Měkké souhlásky a jejich pravopis. Krátké vypravování.
1. Já. Lidské tělo. Pečujeme o tělo. Zdravotní zařízení v naší obci. Režim dne.	Sčítání v oboru do 100. Slovní úlohy.	Tvrdé souhlásky a jejich pravopis.
2. My. Mezilidské vztahy. Pravidla slušného chování. Osobní bezpečí. Komunikace s neznámými lidmi.	Odčítání v oboru do 100. Slovní úlohy. Úsečka.	Podstatná jména.
3. Rostliny v našem okolí. Jak roste semínko. Rozdělení rostlin. Základní části těla rostliny.	Sčítání a odčítání násobků deseti. Jednotky cm, mm. Slovní úlohy.	Slova nadřazená, podřazená, souřadná. Podstatná jména. Předložky.
4. Živočichové v našem okolí.	Násobilka 2, 3. Slovní úlohy.	Slova nadřazená,

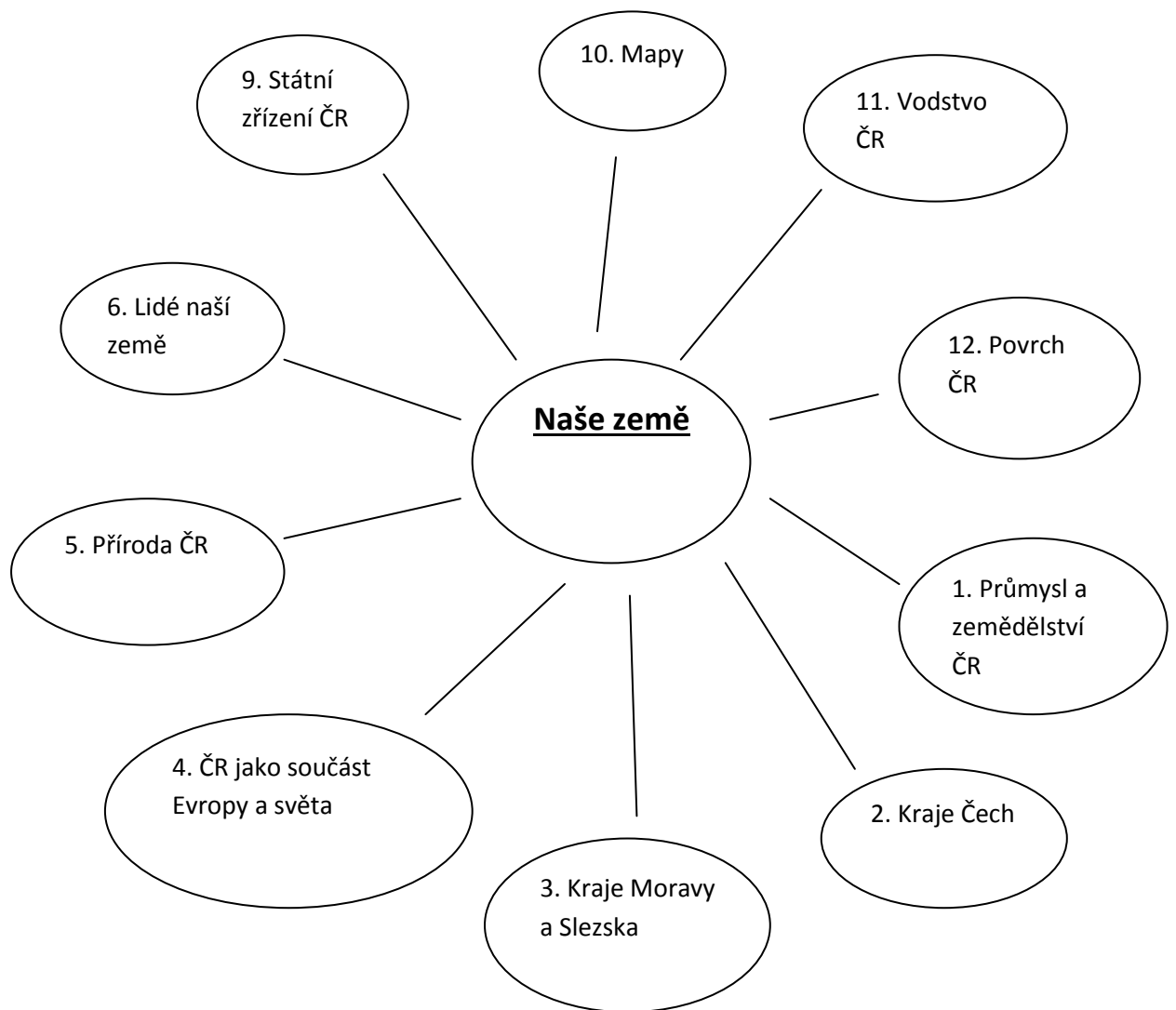
Základní části těla živočichů.		podřazená, souřadná. Slovesa.
5. Ochrana přírody. Odpad. Pravidla chování v přírodě. Kdo ničí přírodu?	Násobilka 4,5. Krychle, kvádr.	Slovesa. Věta, slovo.
6. Doprava v naší obci. Nebezpečná místa v naší obci. BESIP. Tísňová volání.	Počítání se závorkami. Slovní úlohy. Geometrické tvary.	Druhy vět podle postoje mluvčího. Spojky. Telefonování.

Návrh integrovaných témat ve 3. ročníku primární školy

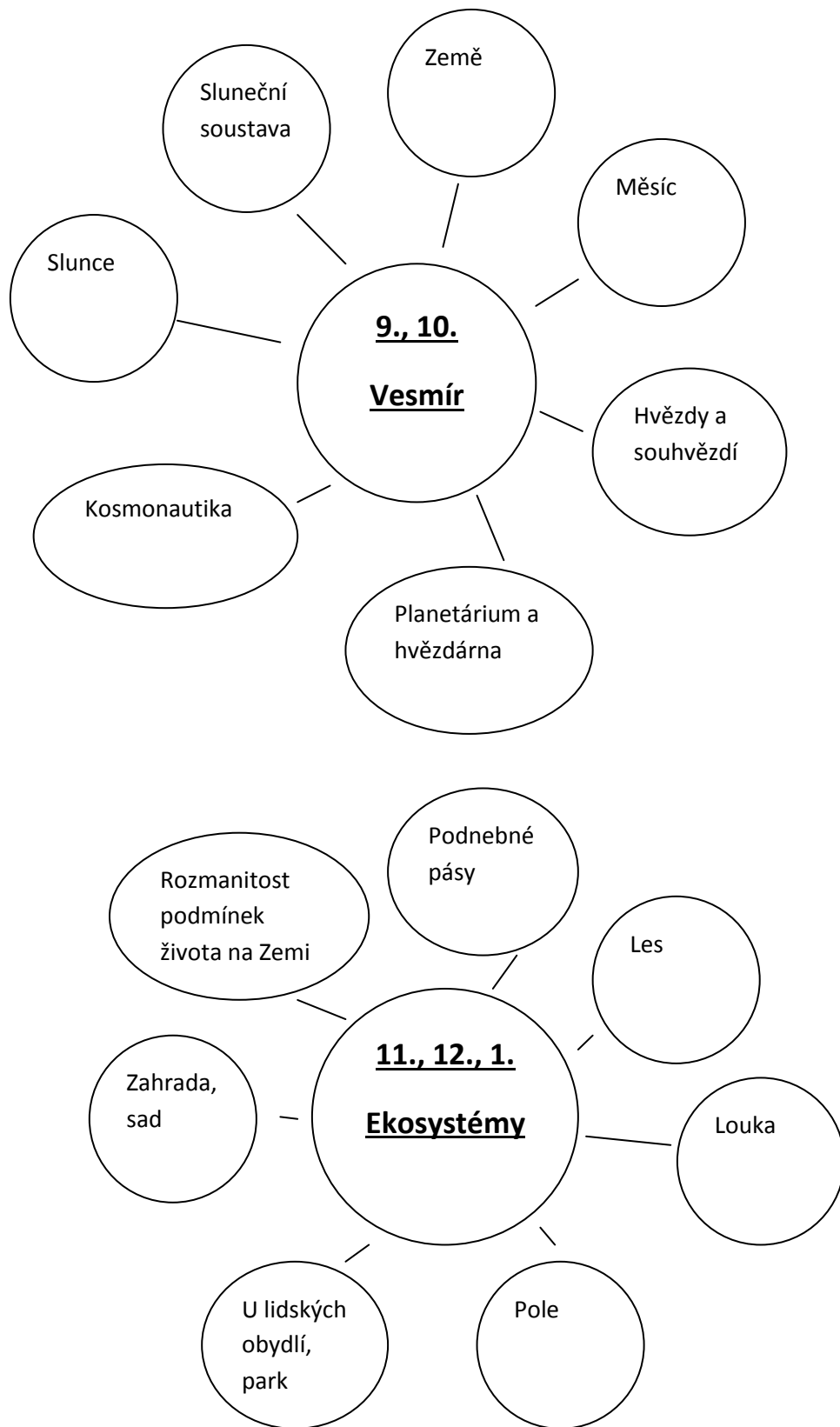

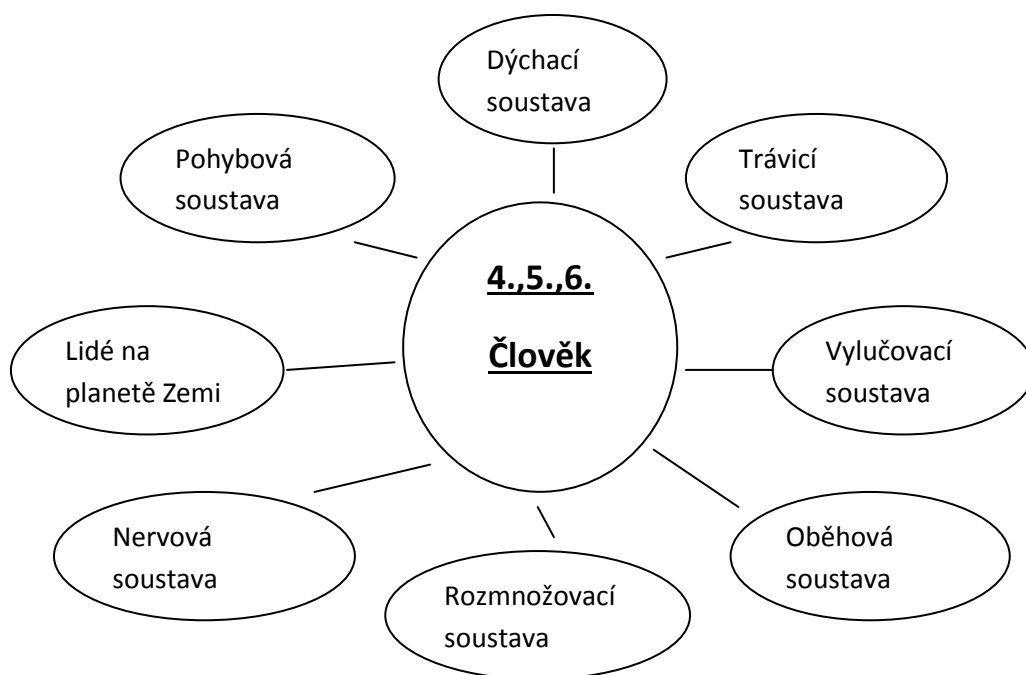
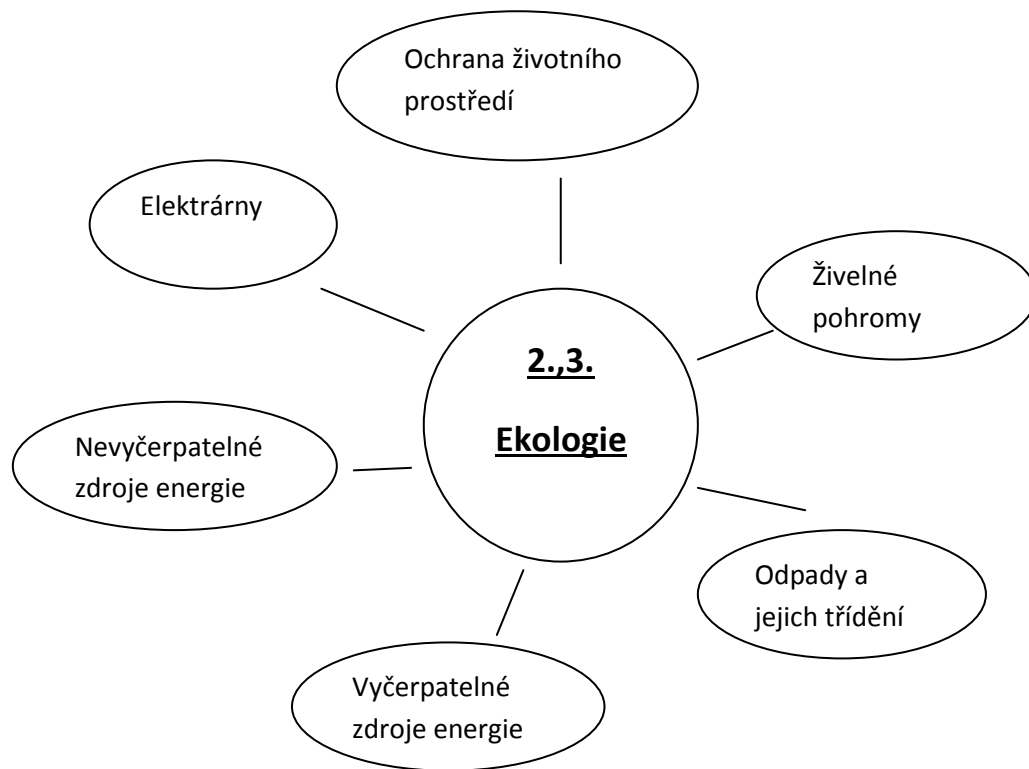
Návrh integrovaných témat ve 4. ročníku primární školy

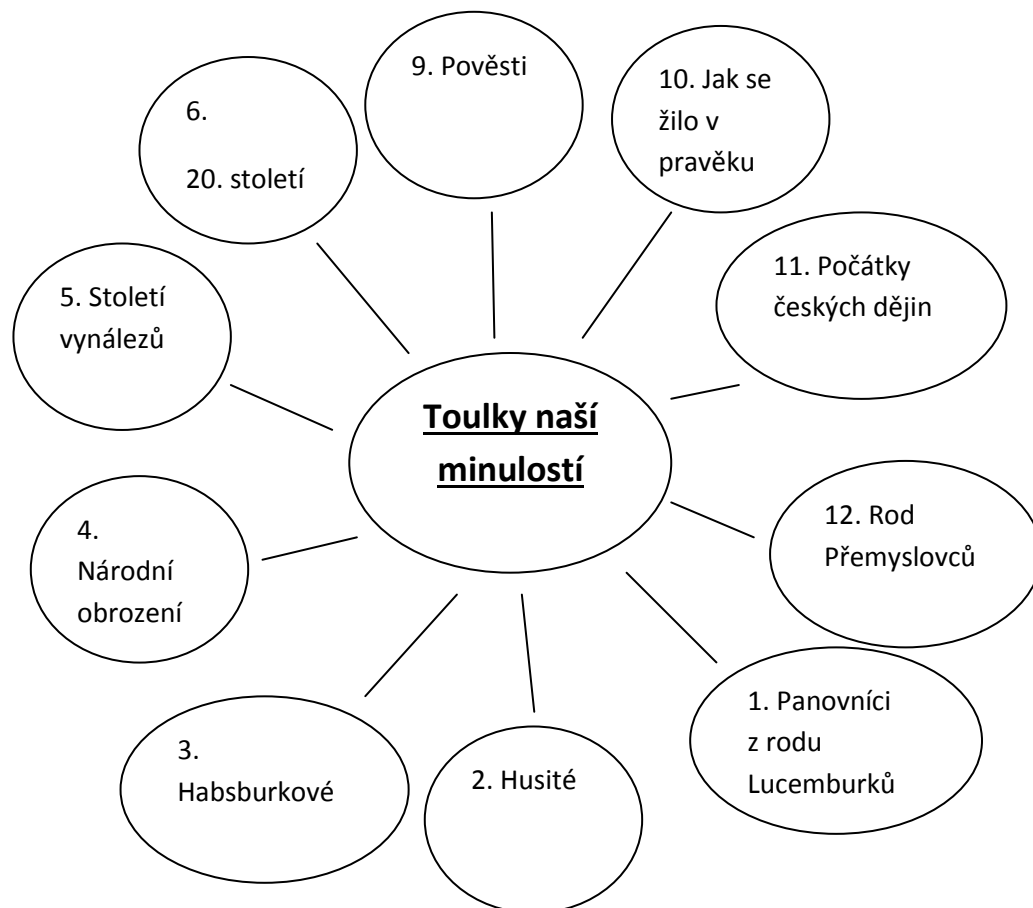

Návrh integrovaných témat v 5. ročníku primární školy

VODA

Základní informace

Průřezové téma: Environmentální výchova

Tematické okruhy, náměty:

Základní podmínky života – voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda u nás, způsoby řešení)

Ročník: 4. ZŠ

Vzdělávací obory:

Člověk a jeho svět, Český jazyk a literatura, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Člověk a svět práce

Časová dotace: týdenní tematický celek

Očekávané výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- žák objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka
- žák založí jednoduchý pokus, vyhodnotí a vysvětlí výsledky svého pozorování
- žák vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky

Učivo vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- látky a jejich vlastnosti (jejich vlastnosti, třídění a změny vč. skupenství, měření)
 - Voda (výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě
 - Životní podmínky (význam vodstva)
 - Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, živelné pohromy a ekologické katastrofy

- Okolní krajina (vodstvo ČR)
- Mapy obecně zeměpisné a tematické (obsah, grafika, vysvětlivky)

Očekávané výstupy souvisejících oblastí:

Český jazyk a literatura:

- žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- žák rozliší podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamená
- žák reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- žák zvolí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- žák rozliší spisovné a nespisovné tvary slov
- žák volně reprodukuje text podle svých schopností

Matematika a její aplikace:

- žák vyhledává, sbírá a třídí data
- žák čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy
- žák užívá základní jednotky objemu

Informační a komunikační technologie:

- žák vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích
- žák pracuje s textem a obrázkem v textovém editoru

Hudební výchova:

- žák rozpozná v proudu znějící hudby užité elementární hudební výrazové prostředky

Výtvarná výchova:

- žák ve tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy

Člověk a svět práce: - žák pracuje podle slovního návodu

Klíčové kompetence rozvíjené a budované:

Kompetence k učení – žák vyhledává a třídí informace, uvádí poznatky do souvislostí a propojuje je do širších celků, operuje s běžně užívanými termíny, znaky a symboly, samostatně pozoruje a experimentuje.

Kompetence k řešení problémů – žák chápe problémy, vyhledává potřebné informace k řešení problémů, pokouší se je samostatně řešit, ověřuje praktickou správnost řešení problémů.

Kompetence komunikativní – žák se učí souvisle komunikovat a vyjadřovat, řadí myšlenky a názory do logického sledu, zapojuje se do diskuse, obhájí vlastní názor.

Kompetence sociální a personální – žák spolupracuje ve skupině a v týmu, respektuje dohodnutá pravidla, na základě přijetí role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, učí se ohleduplného jednání, přebírá zodpovědnost a chápe potřebu efektivně spolupracovat.

Kompetence občanské – žák se učí respektu k ostatním, zodpovědnému rozhodování, chápe základní ekologické a environmentální problémy.

Kompetence pracovní – žák dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky.

Formy a metody: skupinová a individuální práce, vycházka, řízený rozhovor, diskuse, pokusy

Informační zdroje: encyklopedie, internet, učebnice, časopisy, mapy

Pomůcky a potřeby: psací potřeby, pastelky, počítač, pomůcky k pokusům, papíry

Výsledný produkt: referát o vodě vypracovaný v textovém editoru

LES

Základní informace

Průřezové téma: Environmentální výchova

Tematické okruhy, náměty:

Ekosystémy – les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční význam lesa)

Ročník: 5. ZŠ

Vzdělávací obory:

Člověk a jeho svět, Český jazyk a literatura, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Člověk a svět práce

Časová dotace: týdenní tematický celek

Očekávané výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- žák objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka
- žák porovnává základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu jednoduché klíče a atlasy
- žák zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí

Učivo vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- rostliny, houby, živočichové (životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, stavba těla u některých druhů)

- Životní podmínky (rozmanitost rostlinstva a živočišstva na Zemi, rozmanitost podmínek života)
- Rovnováha v přírodě (vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva)
- Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody (ochrana rostlin a živočichů, odpovědnost lidí a ochrana životního prostředí)

Očekávané výstupy souvisejících oblastí:

Český jazyk a literatura:

- žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- žák rozliší podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamená
- žák reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- žák zvolí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- žák rozliší spisovné a nespisovné tvary slov
- žák volně reprodukuje text podle svých schopností

Matematika a její aplikace:

- žák využívá při pamětném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení
- žák čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

Informační a komunikační technologie:

- žák vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích

Výtvarná výchova:

- žák ve tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy

Člověk a svět práce: - žák pracuje podle slovního návodu

Klíčové kompetence rozvíjené a budované:

Kompetence k učení – žák vyhledává a třídí informace, uvádí poznatky do souvislostí a propojuje je do širších celků, operuje s běžně užívanými termíny, znaky a symboly.

Kompetence k řešení problémů – žák chápe problémy, vyhledává potřebné informace k řešení problémů, pokouší se je samostatně řešit, ověřuje praktickou správnost řešení problémů.

Kompetence komunikativní – žák se učí souvisle komunikovat a vyjadřovat, řadí myšlenky a názory do logického sledu, zapojuje se do diskuse, obhájí vlastní názor.

Kompetence sociální a personální – žák spolupracuje ve skupině a v týmu, respektuje dohodnutá pravidla, na základě přijetí role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, učí se ohleduplného jednání, přebírá zodpovědnost a chápe potřebu efektivně spolupracovat.

Kompetence občanské – žák se učí respektu k ostatním, zodpovědnému rozhodování, chápe základní ekologické a environmentální problémy.

Kompetence pracovní – žák dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky.

Formy a metody: skupinová a individuální práce, vycházka, řízený rozhovor, diskuse

Informační zdroje: encyklopedie, internet, učebnice, časopisy

Pomůcky a potřeby: psací potřeby, pastelky, počítač, pomůcky k pokusům, papíry

Výsledný produkt: kniha o lese

ZDRAVÁ VÝŽIVA

Základní informace

Průřezové téma: Environmentální výchova

Tematické okruhy, náměty:

Vztah člověka k prostředí – náš životní styl

Ročník: 2. ZŠ

Vzdělávací obory:

Člověk a jeho svět, Český jazyk a literatura, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Výtvarná výchova, Člověk a svět práce

Časová dotace: týdenní tematický celek

Očekávané výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- žák uplatňuje základní, hygienické a jiné zdravotně preventivní nároky na základě elementárních znalostí o lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví.

Učivo vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- Péče o zdraví, zdravá výživa (pitný režim, zdravá strava)
- Lidské tělo (životní potřeby)

Očekávané výstupy souvisejících oblastí:

Český jazyk a literatura:

- žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
- žák porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru

- žák na základě vlastních zážitků vytvoří krátký plynulý projev

Matematika a její aplikace:

- žák používá přirozená čísla k modelování reálných situací
- žák provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace

Informační a komunikační technologie:

- žák při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty

Výtvarná výchova:

- žák ve tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy a barvy

Člověk a svět práce:

- žák pracuje podle slovního návodu
- žák připraví samostatně jednoduchý pokrm
- žák se chová vhodně při stolování

Klíčové kompetence rozvíjené a budované:

Kompetence k učení – žák vyhledává a třídí informace, uvádí poznatky do souvislostí a propojuje je do širších celků, operuje s běžně užívanými termíny, znaky a symboly.

Kompetence k řešení problémů – žák chápe problémy, vyhledává potřebné informace k řešení problémů, pokouší se je samostatně řešit.

Kompetence komunikativní – žák se učí souvisle komunikovat a vyjadřovat, řadí myšlenky a názory do logického sledu, zapojuje se do diskuse, obhájí vlastní názor.

Kompetence sociální a personální – žák spolupracuje ve skupině a v týmu, respektuje dohodnutá pravidla, na základě přijetí role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, učí se ohleduplného jednání, přebírá zodpovědnost a chápe potřebu efektivně spolupracovat.

Kompetence občanské – žák se učí respektu k ostatním, zodpovědnému rozhodování.

Kompetence pracovní – žák dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, používá bezpečně nástroje a vybavení.

Formy a metody: skupinová a individuální práce, řízený rozhovor, beseda, diskuse

Informační zdroje: encyklopedie, internet, učebnice, časopisy

Pomůcky a potřeby: psací potřeby, pastelky, počítač, pomůcky ke stolování a přípravě pokrmů, papíry

Výsledný produkt: nástěnka zdravé výživy

HOSPODAŘSKÁ A DOMÁCÍ ZVÍŘATA

Základní informace

Učivo: Živočichové

Tematické okruhy, náměty: Rozmanitost živé přírody

Ročník: 1. ZŠ

Vzdělávací obory:

Člověk a jeho svět, Český jazyk a literatura, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Člověk a svět práce

Časová dotace: čtrnáctidenní tematický celek

Očekávané výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- žák určí a roztřídí některé organismy, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě

Učivo vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- živočichové (životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, stavba těla, význam pro člověka)

Očekávané výstupy souvisejících oblastí:

Český jazyk a literatura:

- žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
- žák porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- žák respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- žák na základě vlastních zážitků vytvoří krátký plynulý projev

Matematika a její aplikace:

- žák používá přirozená čísla k modelování reálných situací
- žák provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- žák řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace

Informační a komunikační technologie:

- žák při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty

Výtvarná výchova:

- žák ve tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy a barvy

Člověk a svět práce: - žák pracuje podle slovního návodu

Klíčové kompetence rozvíjené a budované:

Kompetence k učení – žák vyhledává a třídí informace, uvádí poznatky do souvislostí a propojuje je do širších celků, operuje s běžně užívanými termíny, znaky a symboly.

Kompetence k řešení problémů – žák chápe problémy, vyhledává potřebné informace k řešení problémů, pokouší se je samostatně řešit.

Kompetence komunikativní – žák se učí souvisle komunikovat a vyjadřovat, řadí myšlenky a názory do logického sledu, zapojuje se do diskuse, obhájí vlastní názor.

Kompetence sociální a personální – žák spolupracuje ve skupině a v týmu, respektuje dohodnutá pravidla, na základě přijetí role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, učí se ohleduplného jednání, přebírá zodpovědnost a chápe potřebu efektivně spolupracovat.

Kompetence občanské – žák se učí respektu k ostatním, zodpovědnému rozhodování.

Kompetence pracovní – žák dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky.

Formy a metody: skupinová a individuální práce, řízený rozhovor, exkurze, diskuse

Informační zdroje: encyklopedie, internet, učebnice, časopisy

Pomůcky a potřeby: psací potřeby, pastelky, počítač, papíry

EVROPA – integrovaný den

Základní informace

Průřezové téma: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Tematické okruhy, náměty:

Evropa a svět nás zajímá (zážitky a zkušenosti z Evropy, naši sousedé v Evropě)

Ročník:1. - 5. ZŠ (lze zapojit i ročníky druhého stupně ZŠ)

Vzdělávací obory:

Člověk a jeho svět, Český jazyk a literatura, Matematika a její aplikace, Informační a komunikační technologie, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Člověk a svět práce

Časová dotace: den realizace, týden předchozí přípravy a sbírání materiálů

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka:

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma rozvíjí a integruje základní vědomosti potřebné pro porozumění sociálním a kulturním odlišnostem mezi národy.

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma kultivuje postoje k Evropě jako širší vlasti a ke světu jako globálnímu prostředí žáka.

Očekávané výstupy ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- žák vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokoulí

- žák vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického

- žák zprostředkuje ostatním zkušenost, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i jiných zemí

Učivo vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět:

- Evropa a svět (evropské státy, EU, cestování)
- Naše vlast (krajina, státní symboly)
- Mapy obecně zeměpisné a tematické (obsah, grafika, vysvětlivky)

Očekávané výstupy souvisejících oblastí pro 1. období:

Český jazyk a literatura:

- žák plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
- žák na základě vlastních zážitků vytvoří krátký mluvený projev
- žák napíše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení

Informační a komunikační technologie:

- žák při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty

Výtvarná výchova:

- žák ve tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy

Člověk a svět práce: - žák pracuje podle slovního návodu

Hudební výchova:

- žák rozpozná v proudu hudby užití elementární hudební výrazové prostředky

Tělesná výchova:

- žák spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěží

Očekávané výstupy souvisejících oblastí pro 2. období:

Český jazyk a literatura:

- žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
- žák rozliší podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamená
- žák reprodukuje obsah přiměřeně složitě sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta

- žák zvolí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- žák rozliší spisovné a nespisovné tvary slov
- žák volně reprodukuje text podle svých schopností

Informační a komunikační technologie:

- žák vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích

Výtvarná výchova:

- žák ve tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti, uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy

Člověk a svět práce: - žák pracuje podle slovního návodu

Hudební výchova:

- žák rozpozná v proudu znějící hudby užité elementární hudební výrazové prostředky

Tělesná výchova:

- žák jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje, respektuje opačné pohlaví

Klíčové kompetence rozvíjené a budované:

Kompetence k učení – žák vyhledává a třídí informace, uvádí poznatky do souvislostí a propojuje je do širších celků, operuje s běžně užívanými termíny, znaky a symboly.

Kompetence k řešení problémů – žák chápe problémy, vyhledává potřebné informace k řešení problémů, pokouší se je samostatně řešit, ověřuje praktickou správnost řešení problémů.

Kompetence komunikativní – žák se učí souvisle komunikovat a vyjadřovat, řadí myšlenky a názory do logického sledu, zapojuje se do diskuse, obhájí vlastní názor.

Kompetence sociální a personální – žák spolupracuje ve skupině a v týmu, respektuje dohodnutá pravidla, na základě přijetí role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce, učí se ohleduplného jednání, přebírá zodpovědnost a chápe potřebu efektivně spolupracovat.

Kompetence občanské – žák se učí respektu k ostatním, zodpovědnému rozhodování

Kompetence pracovní – žák dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky.

Formy a metody: skupinová a individuální práce, vypravování, řízený rozhovor, diskuse

Informační zdroje: encyklopedie, internet, učebnice, časopisy

Pomůcky a potřeby: psací potřeby, pastelky, počítač, papíry, sportovní náčiní

Výsledný produkt: vědomostní test, plakát, výsledek soutěže

Popis integrovaného dne: Integrovaný den je rozdělen do tří částí – vědomostní, pracovní a sportovní. Výsledkem vědomostní části dne by měl být test připravený pro ostatní třídy z ročníku, který ověří znalosti dětí o daném státu. Tento test připravují s pomocí učitele sami žáci. Volí otázky, na které sami znají odpověď. Množství a náročnost musí odpovídat věku a možnostem dětí, učitelé se na kritériích předem domluví. V prvním ročníku například 5 otázek, v pátém ročníku 12 otázek. Tyto testy si pak třídy navzájem zadají a soutěží mezi sebou o nejvíce správných odpovědí. Výsledkem pracovní části integrovaného dne je plakát o evropském státě. Záleží na kolektivu a učiteli zda bude tento plakát představovat mapu země, bude malovaný nebo k jeho tvorbě využijí obrázků či fotografií s typickými znaky daného státu. Protože je jedno téma (stát) společné pro všechny třídy stejného ročníku, je možné opět výsledky práce porovnat i hodnotit. Žáci mohou přidat i ručně vyrobený nějaký typický znak státu například Eiffelova věž z krabic od bot. Ve sportovní části dne by se žáci měli věnovat nějakému sportu, který je oblíbený nebo nějak spojený se zadanou zemí. Soutěž, kterou učitelé uspořádají, pak může být pro kolektiv či jednotlivce. Během celého dne sbírají třídní kolektivy body. Na závěr tedy dojde

k vyhodnocení celodenní práce. Výrobky z integrovaného dne pak poslouží jako výzdoba chodeb školy, na kterou se mají všechny děti možnost podívat a dozvědět se tak informace i o zemích, kterým se jejich ročník nevěnoval.

Při výběru evropských států bychom měli vycházet z možností žáků, s přihlédnutím k jejich věkovým odlišnostem. Pro děti z 1. ročníků je pojem Evropa natolik abstraktní a složitý, že se pro ně logicky nabízí výběr České republiky. U ostatních ročníků bychom měli přihlédnout k zájmům dětí a k jejich zkušenostem.

Příklad rozdělení evropských států do jednotlivých ročníků společně se sportovní činností:

Ročník	Stát	Sportovní aktivita
1.	Česká republika	Fotbal
2.	Slovenská republika	Lední hokej
3.	Německo	Formule 1
4.	Anglie	Tenis – Wimbledon
5.	Francie	Jízda na kole – Tour de France

4.2 Návrh materiálů pro využívání integrované výuky

Jednotlivé pracovní listy jsem koncipovala tak, aby v rámci probíraného učiva každý jeden list respektoval určitou oblast z daného tématu a přitom, aby všechny listy spojovala jednotná tematická nit. Stejně jako u projektového vyučování se jistě i při realizaci těchto témat objeví iniciativa ze strany žáků, kteří pokud jsou k tomu vedeni, sami najdou další možnosti propojení učiva. Svými otázkami a aktivním přístupem, tak mohou téma dále rozvinout. Učitel by si tedy měl, podle mého názoru, nechat časovou rezervu a počítat s touto možností, která je jistě velice cenná.

1.) Doplň výsledky a přilož správný dílek obrázku

2.) Popiš, co je na obrázku. Přidej své zkušenosti, jak vypadá les, co v něm žije a roste?

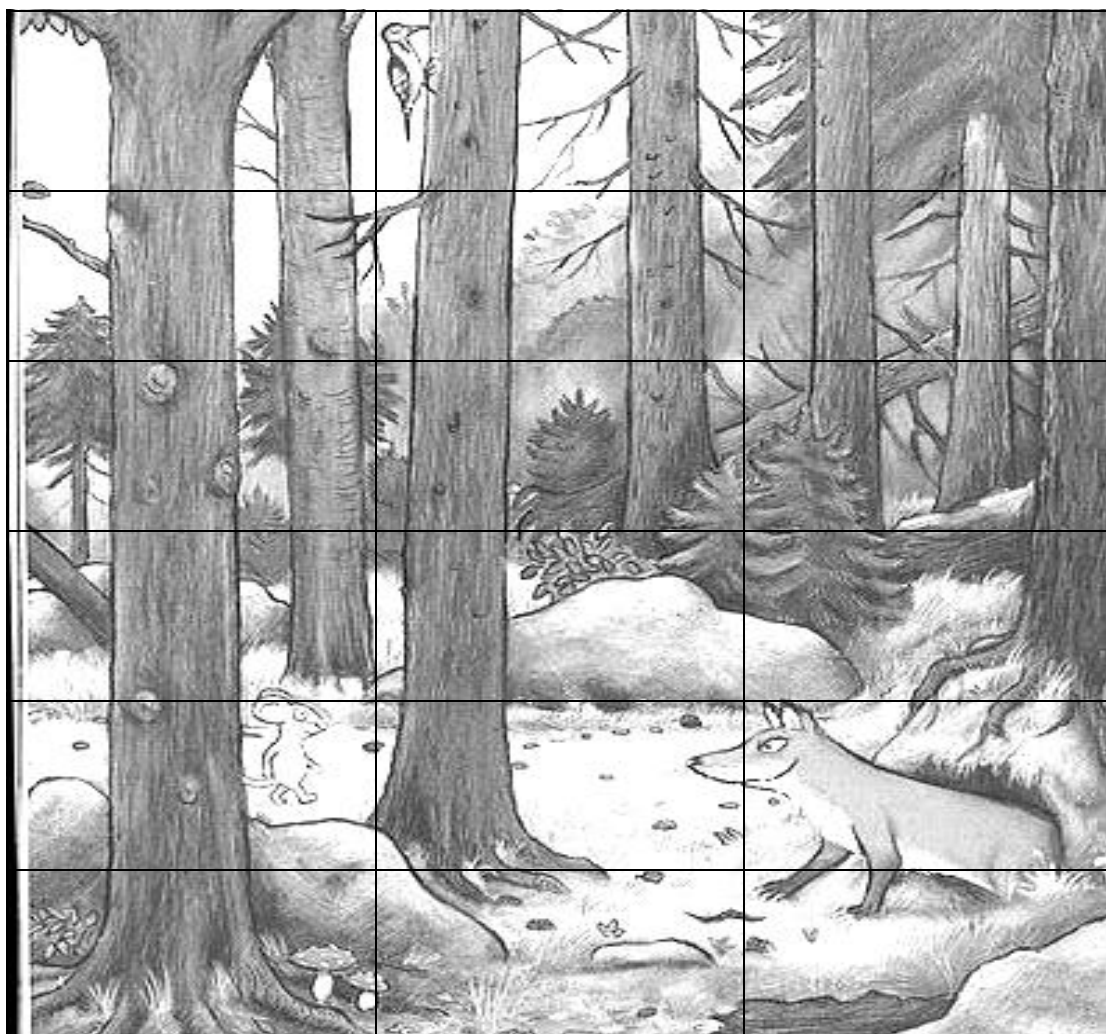
.....

.....

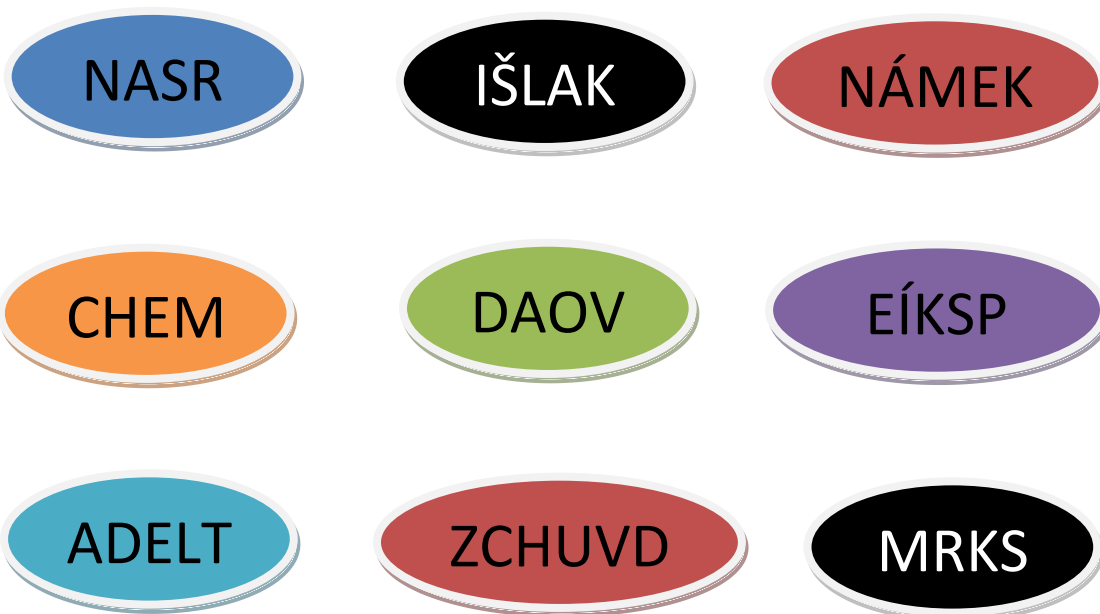
.....

.....

Výsledky:

3.) Roztříd' přírodniny na živé a neživé. Nejdříve je odhal přeházením písmen.

4.) Přemýšlej, které lidské výtvor najdeš v lese.

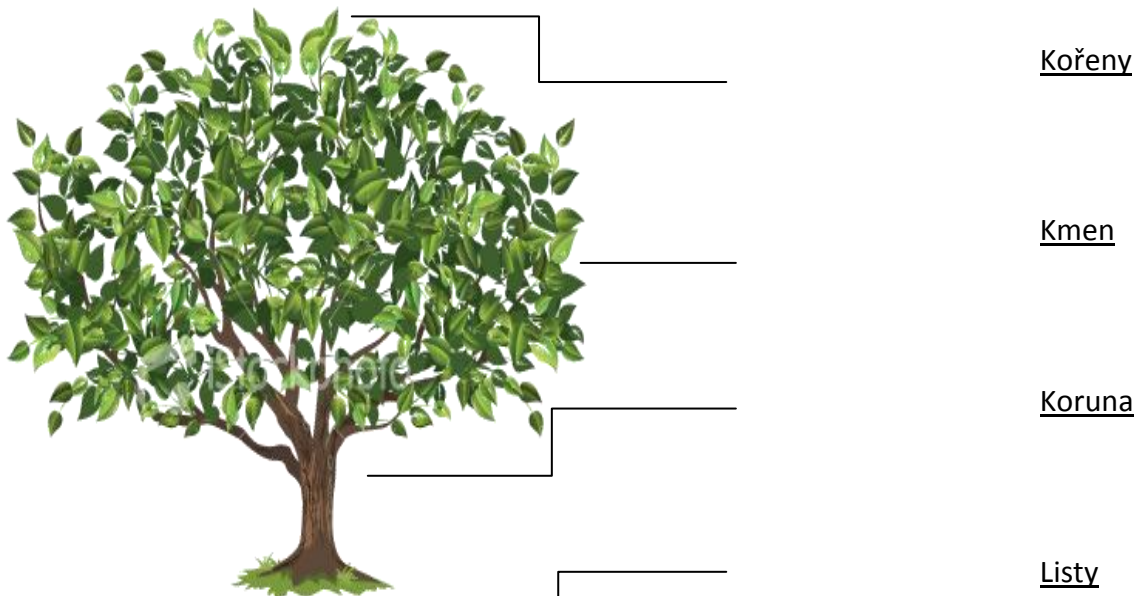
NAPŘ:

Hájovna, posed, krmelec,

.....
.....
.....

Vyznač u svých slov jednotlivé slabiky.

1.) STROM – Pojmenuj části stromu

Stromy dělíme na a na

Rozděl jména stromů do těchto dvou skupin:

BOROVICE LESNÍ, DUB LESNÍ, SMRK ZTEPILÝ, BŘÍZA BRADAVIČNATÁ,

JAVOR MLEČ, JEDLE BĚLOKORÁ, MODŘÍN OPADAVÝ, TRNOVNÍK AKÁT

2.) Obě skupiny seřaď podle abecedy (pouze rodové jméno, bez druhového)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.) Poznáš listy stromů: Komu patří? (dub, buk, javor)

.....

.....

.....

Jaké má list části:

.....

.....

4.) Příprav pro své spolužáky obrázkovou hádanku

Využij encyklopedie či atlasy rostlin a nakresli větvičky jednotlivých jehličnatých stromů. Dej si záležet na rozdílech v jehličí a šiškách. Kamarádi pak uhádnutím rozhodnou, jak jsi stromy vystihl.

.....

.....

.....

.....

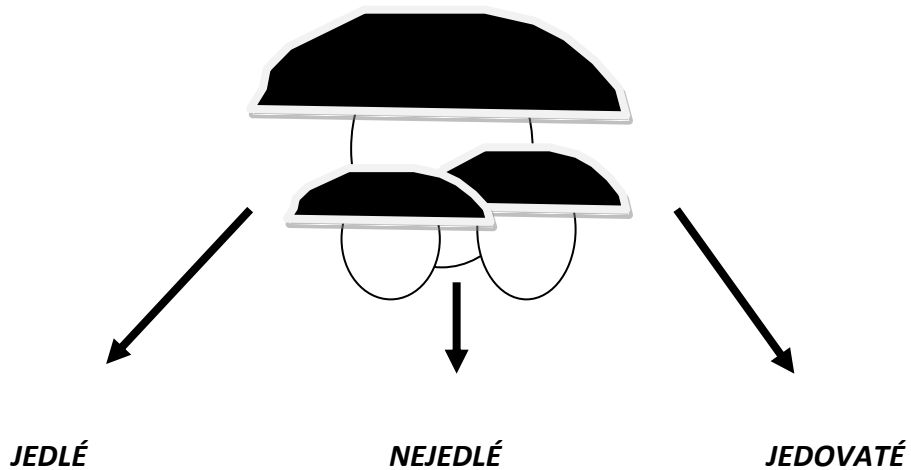
5.) Co nám les dává? Co chodíme do lesa sbírat?

.....

.....

.....

Pomocí atlasu hub doplň, do které skupiny jednotlivé houby patří.

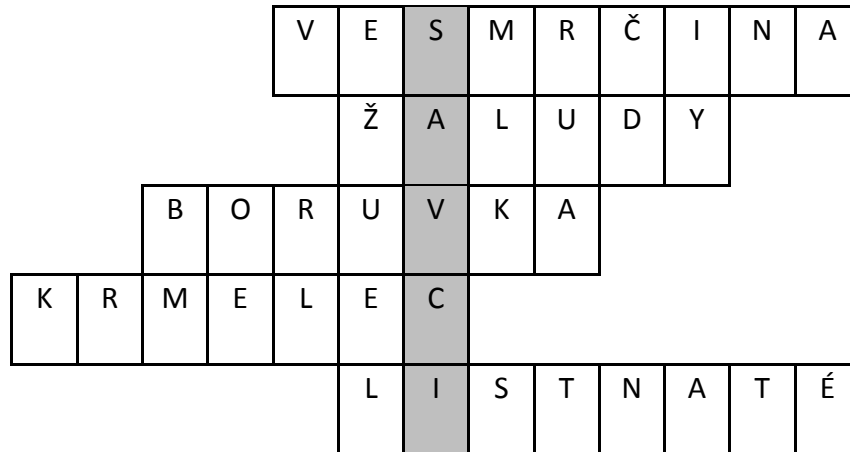
.....

.....

.....

.....

1.) Vylušti křížovku

- Les, kde rostou jen smrky.
- Plody duby.
- Lesní rostlina, sbíráme její plody.
- Lidský výtvar pro krmení zvěře v zimě
- Stromy, které nejsou jehličnaté nazýváme.

2.) Pomocí atlasu doplň druhové jméno živočichů, kteří žijí v lese.

PRASE

JELEN

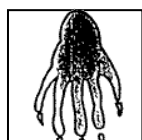
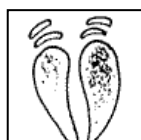
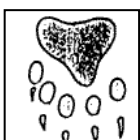
VEVERKA

KUNA

LIŠKA

JEZEVEC

Přiřaď k nim jejich stopy:

1.) Zapisuj si svůj jídelníček za dnešek. Nezapomeň na pití, které máš.

	Jídlo	Pití
Snídaně		
Svačina		
Oběd		
Svačina		
Večeře		
Ostatní		

2.) Sbírej obaly od potravin a nakresli obrázky ovoce a zeleniny.

Rozdělení potravin

ovoce	dochucovadla
zelenina	cukrovinky
mléčné výrobky	pečivo
masné výrobky	nápoje

Čeho jíst málo a čeho naopak hodně?

3.) Kamarád Petr byl na pouti. Prodávali tu cukrovou vatu, zmrzlinu, lízátko, bonbony, i čokolády. Petr všechno ochutnal. Večer ho pak náramně bolelo břicho a druhý den nepřišel do školy. Napadá tě proč?

.....
.....
.....

4.) Spolužačka Jana se nakazila od své starší sestry chřipkou. Teď jí trápí rýma a kašel a zvýšená teplota. Co by podle tebe měla v době nemoci nejvíce jíst a proč?

.....
.....
.....

5.) Pojdme si zahrát na obchodníky. Co potřebujeme koupit pro naši rodinu za týden? Zkusme spočítat, kolik za nákupy utratíme.

..... + + + + +

..... + + + + +

..... + + + + +

CELKEM

Rodiče často platí kreditní kartou. Víš, co to je? Jak to, že nepotřebují mít peníze v ruce? Kde vlastně peníze jsou?

.....
.....

6.) Zkusíme si nyní doplnit následující věty za pomoci nápovědy.

Během dne musíme hodně, v letních dnech ještě mnohem více. Sladkostí jíme jen Nejvíce jíme a Pro náš správný vývoj je velice důležité mít v jídelníčku i

PÍT MÁLO OVOCE MASO MLÉČNÉ VÝROBKY ZELENINU

7.) Přiřaď správně ovoce a zeleninu z uvedených potravin a plodů

Jablko, celer, hruška, patizon, třešně, lilek, ananas,
rajče, banán, pomeranč, švestka, meloun, mando, dýně,
mandarinka, mrkev, moruše, okurka, ringle

Seřaď podle abecedy jen zeleninu

.....
.....
.....
.....
.....

8.) Navrhni, jakou svačinu bychom si měli připravit do školy.

.....

9.) Pan kuchař se ve škole snaží střídat potraviny tak, abychom měli všechno to, co potřebujeme ke správnému vývoji. Pojdme si prohlédnout jídelníček na příští měsíc. Chceš se na něco pana kuchaře zeptat? Chybí ti něco na jídelníčku? (Následuje diskuse s panem kuchařem o tom, jak sestavuje jídelníček a proč vybírá právě taková jídla, která na něm jsou.)

10.) Ve skupinách teď vytvořte jídelníček pro školní jídelnu na celý týden nebo jídelníček na celý den pro spolužáky.

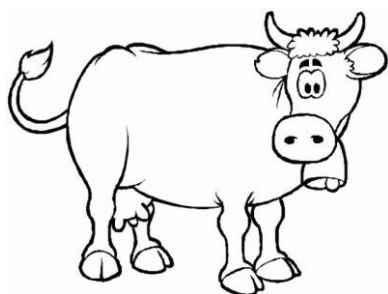
.....

11.) Vaříme zdravě, práce ve školní kuchyňce - Salát.

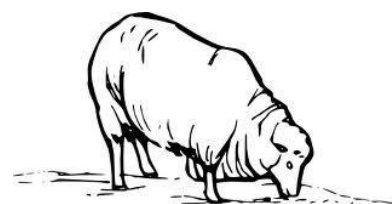
.....

NA STATKU

1. Na statku žijí - spoj obrázek se slovem, které k němu patří

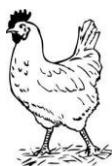
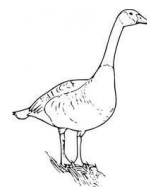

KRÁVA

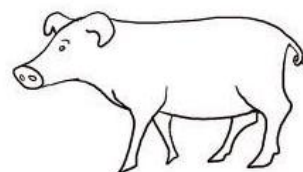

PRASE

SLEPICE

OVCE

HUSA

KRÁLÍK

Vzpomeň si na další zvířata ze statku a na volný řádek je vypiš

.....

.....

.....

2. ***Nakresli domek, ve kterém na statku bydlí slepice, králík, pes. Do misky jim namaluj to, co rádi jí.***

SLEPICE

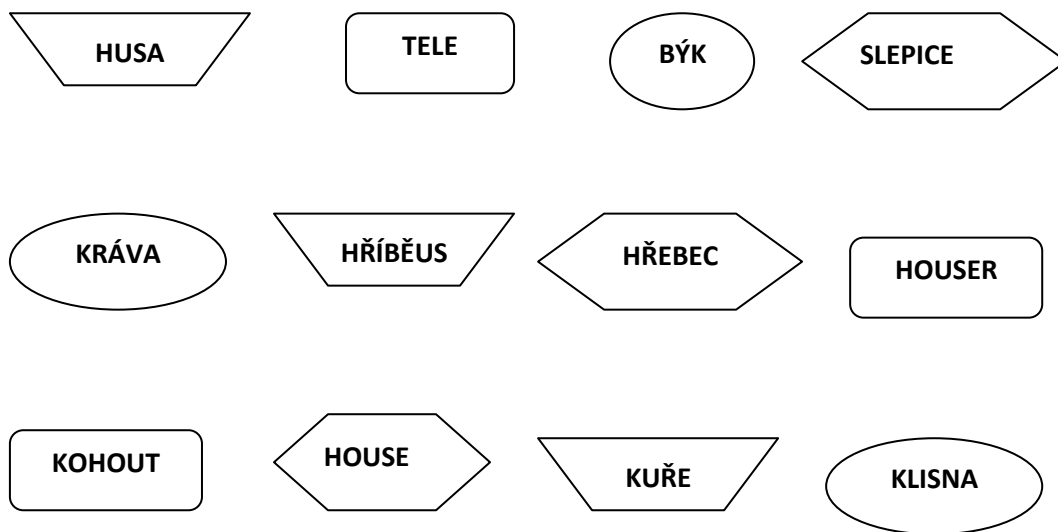
KRÁLÍK

PES

3. ***Vymysli ve skupině, proč bydlí králík tam, kde bydlí. Proč tam nebydlí třeba kráva, pes nebo včela?***

.....
.....

4. **Vybarvi vždy stejnou barvou názvy členů jedné rodiny zvířat (potřebuješ čtyři pastelky).**

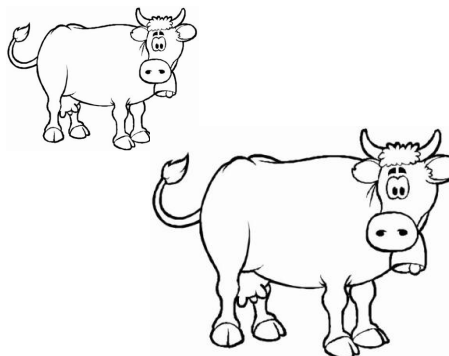

5. **Rozděl na slova a urči pravdivost věty. Správnou odpověď zakroužkuj.**

Včelanámdávámed.	ANO	NE
Kozasnášívejce.	ANO	NE
Zhusymámepeří.	ANO	NE
Prasechovámepromléko.	ANO	NE
Krávanámdávávlnu.	ANO	NE
Kočkachytámyši.	ANO	NE
Pesnámhlídádům.	ANO	NE

6. **Nácvik písně - Krávy, krávy (autorská dvojice Uhlíř a Svěrák)**

C F
Krávy, krávy,
C G
jak si vlastně povídáte?
C F
Krávy, krávy,
C G C
jakou máte řeč?

C G7
Bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú,
C
bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú,
G7
bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú,
C
bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú, bú.

Kočky, kočky,
jak si vlastně povídáte?
Kočky, kočky,
jakou máte řeč?

Mňau, mňau, mňau,...

Pejscí, pejscí,
jak si vlastně povídáte?
Pejscí, pejscí,
jakou máte řeč?

Haf, haf, haf,...

Hadí, hadí,
jak si vlastně povídáte?
Hadí, hadí,
jakou máte řeč?

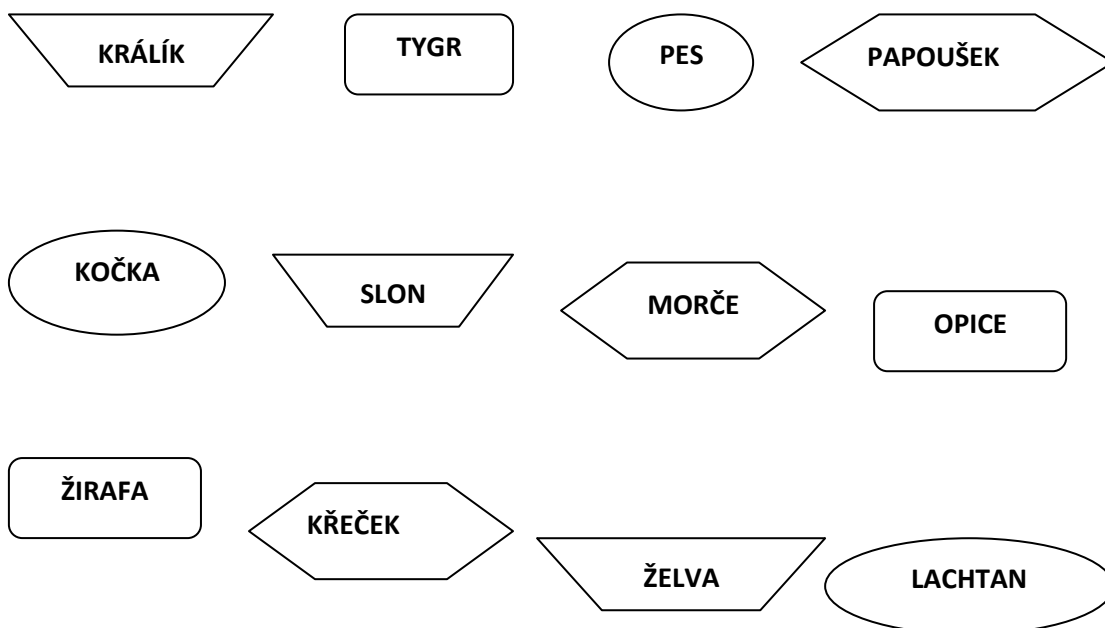
Sss, sss, sss,...

Němé tváře,
jak si vlastně povídáte?
Němé tváře,
jakou máte řeč?

Bú..., mňau..., haf..., sss...,
(každý jaké zvíře chce)

CHOVATEL

1. *Vyber, která zvířata můžeme chovat doma. Ostatní zaškrtni*

2. *Pečlivě vypočítej všechny příklady a dozvíš se úkol. Doplň potřebné čárky a háčky.*

$8 + 2 = \dots R$

$20 - 1 = \dots B$

$10 - 2 = \dots V$

$3 + 4 = \dots T$

$18 - 4 = \dots Z$

$12 - 0 = \dots CH$

$1 + 5 = \dots A$

$9 - 6 = \dots E$

$20 - 16 = \dots M$

$10 + 7 = \dots C$

$5 - 0 = \dots L$

$15 - 4 = \dots S$

$0 + 2 = \dots O$

$8 - 7 = \dots K$

$10 + 1 = \dots N$

$14 + 4 = \dots I$

11	6	1	10	3	9	5	18

14	8	18	10	3

1	7	3	10	3

4	6	9

11	3	19	2

12	13	3	9

3. Vyprávěj, co tvé zvíře umí, co potřebuje a co má rádo.

.....

.....

4. Návštěva zverimexu. Vytvoř skupinu se spolužáky. Sledujte v obchodě, ptejte se, co vše vaše zvíře potřebuje k životu ve vaší domácnosti. Spočítejte, kolik peněz stojí pořízení domácího mazlíčka.

1. skupina – křeček, 2. skupina – rybičky,

3. skupina – želva, 4. skupina – papoušek

.....

.....

.....

.....

.....

Vytvořte plakát o vašem domácím zvířeti pro ostatní spolužáky.

(o zvířeti, původ, výskyt, co umí, co má rádo atd. – pište, kreslete, vystřihujte z časopisů)

5. **Vysvětli, které povinnosti má chovatel. Proč to vše musí dělat? Co by dělat neměl.**

MUSÍ

NESMÍ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. **Slovní úloha: Kolik nohou máme doma? Žije s námi táta s mámou, bratr Pavel, sestra Květa a já. K tomu máme psa Haryka, rybičku Nema a papouška Žaka. Nakresli naši celou rodinku.**

Kolik nohou máme doma?

.....

.....

.....

Naše celá rodina – nakresli.

PES – přítel člověka

1. *Přepiš větu psacím písmem*

PRVNÍ ZVÍŘE, KTERÉ SI OCHOČIL BYL .

.....

Co znamená slovo ochočit?

.....

Kdo má doma psa?

.....

Odkud se psi vůbec vzali?

.....

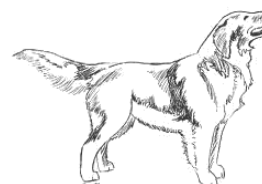
2. Nakresli obrázek psa, který nějak pomáhá člověku.

Vymysli a napiš, jak může pes pomáhat (práce skupiny)

.....

.....

3. Poznáš známé psí rasy?

Rasy a její zvláštnosti, podoba, části těla (výklad, diskuze).

4. **Pojmenuj části těla psa.**

5. **Kdo je to veterinář?**

.....

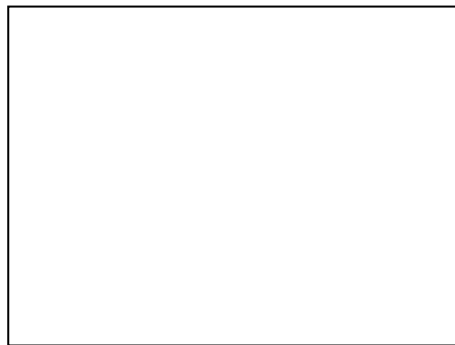
6. **Znáš i jiná povolání, při kterých člověk pracuje se zvířaty?**

.....
.....
.....

1.) Doplně na základě práce s mapou či vlastních vědomostí či zkušeností.

Francie leží na _____ Evropy. Jejím hlavním městem je _____, která leží na řece _____. Turisté zde nejčastěji navštěvují vysokou věž - _____. V zemi žije více než (13.5=)_____ milionů obyvatel. Úředním jazykem je tu _____. Země sousedí s těmito státy _____ . Na severu a západě ji obeplová _____, na jihu _____.

2.) Nakresli státní vlajku Francie. Poslechni si státní hymnu této země.

3.) Eiffelova věž.

Měří (27. 12 =) _____ metrů.

Má tři patra. Do prvních dvou můžeš vystoupat po schodech. Je jich přesně (4956:3 =) _____

Ročně ji navštíví až 6 500 000 lidí z celého světa. Jejím majitelem je město Paříž. Kolik eur si vydělá, pokud jedna vstupenka stojí 14 eur?

.....
.....
.....
.....
.....

Eiffelova věž se stala inspirací pro stavbu pražské _____.

Ta je přibližně pětkrát menší než pařížská dominanta. Kolik měří?

.....
.....
.....
.....
.....

4.) Co mají s Francií společného? Kdo nebo co to je?

Mont Blanc

Lanýže

Dior, Chanel

Napoleon Bonaparte

Louvre

Jules Verne

Tour de France

Gilotina

Croissant

Šampaňské víno

Louis de Funés

Lamanšský průliv

5.) Naučme se trochu francouzsky.

Bonjour! Dobrý den!

Au revoir! Na shledanou!

Mersi. Děkuji.

6.) Přečti si úryvek z jedné známé francouzské knihy. Doplň neúplná slova. Zkus zjistit z jaké knihy a od jakého spisovatele ukázka je.

Tak jsem žil sám a neměl jsem nikoho, s kým bych si mohl opravdu popovídat. Tu se mi jednou před šesti lety v poušti na Sahaře porouchal motor. Něco se v něm polámalo. A poněvadž jsem neměl s sebou mechanika ani cestující, chtěl jsem se do té nesnadné oprav- pustit sám. Byla to pro mne otázka života nebo smrti.

Měl jsem p-tnou vodu sotva na týden.

První večer jsem tedy usnul v p-sku, na tisíc mil od jakékoliv ob-dlené končiny. Byl jsem opuštěnější než trosečník na voru uprostřed oceánu. Dovedete si proto představit, jaké bylo mé překvapení, když mě na úsvitě probudil zvláštní hlásek:

„Prosím pěkně... nakresli mi beránka...“

„Cože?“

„Nakresli mi beránka...“

Vskočil jsem jako by do mne hrom uhodil. Dobře jsem si protřel oči. Pozorně jsem se podíval a spatřil jsem prazvláštního človíčka, který si mě vážně prohlížel.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se snažila analyzovat vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ a její obsah učiva. Během práce se tato mnohotematická oblast ukázala jako skutečně ta, která má všechny předpoklady být postavena v dnešní české primární škole jako koncentrační střed vyučování. Obsahem učiva jsou věci, jevy a děje, které žáci, i když třeba jen okrajově, znají z běžného života. Věci, které je zajímají, protože jsou propojeny s reálným životem. Často takové, které si sami mohou prozkoumat nebo je alespoň pozorovat.

Během zpracovávání práce jsem si uvědomila, jaké množství poznatků a dovedností tato oblast nabízí i díky svému integrovanému obsahu z různých vědních oborů. Téměř všechna témata oblasti by se dala rozpracovat s využitím integrování učiva. Já jsem ve své práci rozpracovala alespoň některé.

Pracovní tematické listy byly většinou i použity mými žáky. Takové poznávání nových souvislostí žáky baví. Skutečně nenásilnou formou dochází k naplnění stanovených cílů. Děti přece jen přemýšlejí o světě a jeho zákonitostech a propojenosti jinak než my dospělí, a tak se často v praxi téma ještě dále rozvine. Díky aktivnímu přístupu žáků, který je při integrování učiva nutný, dochází k většímu upevnění vědomostí, znalostí a dovedností.

Je nutné si uvědomit, že metody a formy práce, přístup k didaktickým analýzám a k didaktické transformaci obsahu je na volbě pedagoga. Záleží tedy na nás, učitelích, kterým směrem se vydáme. Ve své práci jsem snad alespoň jednu z možných cest přiblížila.

Résumé

Tato diplomová práce pojednává o vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ jako o východisku uplatňování integrace v ŠVP ZV.

Celá práce je rozdělena na dvě části. První část je teoretická a shromažďuje popis základních pojmů a poznatků výše uvedené problematiky. Cílem nebylo jen vyzdvihnout mezipředmětovou integraci a možnosti současného RVP ZV, ale také analyzovat historický vývoj integrování poznatků v předmětech o přírodě a společnosti v české primární škole.

Druhá část diplomové práce je praktickou částí. Tvoří ji návrhy rozpracování vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ do ŠVP ZV s maximálním využitím integrování učiva. V této části jsou také konkrétní návrhy pracovních listů s tématy z oblasti „Člověk a jeho svět“.

Resume (English)

This Diploma thesis deal with the field of education called "Man and his world" as the basis of application of integration in ŠVP ZV (school educational program for basic education). The thesis is divided into two parts.

The first part is only theoretical and summarizes descriptions of the basic terms and knowledge relating to the above mentioned issues. The result was not only to highlight cross-subject integration and the possibility of current RVP ZV (frame educational program for basic education), but also to analyze the historical development of integrated knowledge in the subjects of nature and society in Czech primary school.

The second part is a practical part. It consists of proposals for development of the field of education "Man and His World" in the ŠPV ZV (school educational program for basic education) with maximum usage of integrated subjects. This section also specifies particular proposals of worksheets with "Man and His World" topics.

Seznam použité literatury

Babiaková, S., Kratochvílová, J. a kol.: Obsahová integrácia v elementárnej a predškolskej edukácii. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2009. ISBN 978-80-8083-754-9.

Bergstedt, Ch. a kol.: Člověk a příroda – voda: učebnice pro integrovanou výuku. Plzeň: Fraus, 2005. ISBN 80-7238-337-X.

Coufalová, J.: Projektové vyučování pro první stupeň základní školy: náměty pro učitele. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-958-0.

Dvořáková, M., Stará, J., Dvořák, D.: Prvouka: příručka učitele pro 1. ročník základní školy. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN 978-80-7238-646-8.

De Saint – Exupéry, A.: Malý princ. Praha: Albatros 1989. ISBN 13-122 KMČ-89 14 str. 12.

Dvořáková, M., Stará, J.: Prvouka: učebnice vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět pro 1. ročník základní školy. Plzeň: Fraus, 2007. ISBN 978-80-7238-645-1.

Hladílek, M.: Úvod do didaktiky. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2004. ISBN 80-86723-07-0.

Jeřábek, J. a kol.: RVP ZV. Praha: MŠMT, 2007.

Kašová, J.: Škola trochu jinak – projektové vyučování v teorii i praxi. Kroměříž: 1995.

Kholová, H.: Přírodověda pro čtvrtý ročník. Praha: Alter, 1995. ISBN 80-85775-34-4.

Kolektiv autorů: Člověk a jeho svět: učebnice pro 4. Ročník základní školy. Brno: Didaktis, 2009. ISBN 978-80-7358-142-8.

Kolektiv autorů: Školní atlas světa, Praha: Kartografie 2006. ISBN 80-7011-730-3.

Kolektiv autorů: Průvodce výukou dle RVP na 1. Stupni ZŠ. Olomouc: Prodos, 2006. ISBN 80-7230-169-1.

Kovalíková, S.: Integrovaná tematická výuka. Kroměříž: Spirála 1995.

Matyášek, J., Štiková, V., Trna, J.: Přírodověda 5 Člověk a jeho svět: pracovní sešit pro 5. ročník základní školy. Brno: Nová škola, 2012. ISBN 978-80-7289-377-5.

Mladá, J., Podroužek, L., Randa, M.: Přírodověda pro 4. – 5. ročník základní školy: příručka pro učitele k učebnicím a pracovním sešitům. Praha: SPN, 1999. ISBN 80-7235-083-8.

Mladá, J., Podroužek, L.: Přírodověda pro 4. ročník základní školy. Praha: SPN, 2003. ISBN 80-7235-029-3.

Pašková, J.: Učíme se společně: Pracovní listy pro skupinové a kooperativní učení ve 4. ročníku základní školy. Brno: Pašek, 2008.

Podroužek, L.: Člověk a příroda: Jak využívat integrované učební texty ve výuce. Plzeň: Fraus, 2005. ISBN 80-7238-456-2.

Podroužek, L.: Integrovaná výuka na základní škole. Plzeň: Fraus, 2002. ISBN 80-7238-157-1.

Podroužek, L.: Úvod do didaktiky prvouky a přírodovědy pro primární školu. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-45-7.

Průcha, J. a kol.: Pedagogický slovník. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

Rakoušová, A.: Integrace obsahu vyučování. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2529-1.

Sitná, D.: Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-246-1.

Skalková, J.: Obecná didaktika. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

Spilková, V. a kol.: Proměny primárního vzdělávání v ČR. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-942-9.

Šimíčková, H.: Prvky integrovaného vyučování v primární škole. Ostrava: Ostravská univerzita – Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 80-7042-2963-3.

Tomková, A., Kašová, J., Dvořáková, M.: Učíme v projektech. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-527-1.

Další zdroje:

www.msmt.cz

www.ucitelskenoviny.cz

www.rvp.cz

www.wikipedia.org

<http://openclipart.org>